Primorske NOVICE

KOPER - NOVA GORICA, PETEK, 5. MARCA 1965

ŠT. 10 — LETO III. — CENA 30 DINARJEV

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI

Prisluhnimo občanom!

Zbori volivcev so v polnem teku. Tudi občni zbori sindikalnih podružnic so v glavnem zaključeni in v večini občin bodo kmalu tudi zbori delovnih ljudi. Ponekod so te preveč omejili le na formalno kandidiranje, kar vzbuja upravičeno kritiko zaposlenih. Tako so pred nami razgrnjeni mnogi problemi, vprašanja in zahteve, o katerih smo dolžni razpravljati in jih upoštevati, ko bomo v občinskih skupščinah sprejemali družbeni plan in proračun in ko bomo v delavskih svetih sprejemali odločitve o tem, kako še bolj pospešiti proces intenzivnega gospodarjenja.

Mogoče bo kdo mislil, da to poudarjam povsem brez potrebe in si pri tem mislim, da so odločitve samoupravnih organov grajene na mnenjih delovnih ljudi. Tako bi moralo biti. Tako marsikje tudi je. Toda še več je dogovarjanja v ozkem krogu »v imenu delovnih ljudi in lokalnih interesov« — v resnici včasih odločno proti tem interesom. Še vedno se uveljavljajo in vsiljujejo mnenja posameznikov. To so, na žalost, pogledi, ki neredko nimajo nič skupnega z resničnimi delovnimi in življenjskimi interesi delovnih ljudi.

Mnenja delovnih ljudi, ki so jih povedali sami neposredno, kažejo na eni strani veliko pripravljenost sodelovati v reševanju mnogih težav in nasprotij, na drugi strani pa kritično, odločno in upravičeno opozarjajo na nekatere slabosti in nerešene probleme. Mnoge probleme povzroča dejstvo, da materialni položaj komune ni urejen in so nekatere občine celo v slabšem položaju. Ostali smo na proračunskih administrativno grajenih osnovah formiranja sredstev in razdeljevanja dotacij, ki nimajo nobene povezave z naraščanjem nacionalnega dohodka in splošnim materialnim napredkom določene občine. Toda kljub tem dejstvom se delovni ljudje upravičeno sprašujejo, ali je upravičeno dirigirati davščine in druge prispevke in ali ne bi bilo v ekonomskem in samupravnem smislu zastavljati različne oblike namenskega združevanja sredstev. Upoštevati moramo namreč dejstvo, da realni standard slabše nagrajenih delavcev ostaja na približno isti ravni kot lani — nekaterim se celo zmanjšuje in da so le bolje nagrajeni v nekoliko ugodnejšem položaju — predvsem zato, ker imajo drugačno strukturo potrošnje osebnega dohodka. Zato ne smemo nikoli pozabljati, da je treba pri delitvi osebnih dohodkov, sredstev čistega dohodka in pri davščini zasledovati in uresničevati enega temeljnih ciljev socializma — zagotavljati stalno naraščanje življenjskega standarda. To je, kot vemo iz mnogih izkušenj na našem področju, najrealnejša pot k intenzivnemu gospodarjenju in dvigu produktivnosti. Ponekod je upravičena bojazen, da več zbrana sredstva prek prispevkov in davkov ne bodo reševala aktualnih problemov standarda, temveč jih bodo šele zaostrovala.

Mnogo pripomb in sugestij je slišati tudi v zvezi z otroškim varstvom, stanovanjsko izgradnjo, družbeno prehrano, delovnimi pogoji, storitvenimi dejavnostmi in še posebej družbenimi službami. Ljudje se predvsem sprašujejo, kdaj se bodo mnoge ideje in dobra stališča pričela uresničevati v praksi in zato mislim, da bomo vsi odgovor dobili v družbenih planih občin. Veliko pripravljenost v zvezi s tem kažejo nekatere delovne organizacije, saj se zavedajo, da urejen družbeni standard pogojuje visoko delovno storilnost, in nasprotno, neurejeni delovni in življenjski pogoji močno zmanjšujejo interes in fizične ter psihične sposobnosti za intenzivno gospodarjenje. Ta vprašanja upravičeno načenjajo zaposlene žene in mladi delavci.

V središču pozornosti so tudi razprave o politiki osebnih dohodkov. Na tihem ponekod prevladuje zmotno mnenje, da smo se v preteklem letu z dviganjem osebnih dohodkov preveč zaleteli in da je treba sedaj najprej dvigati produktivnost in šele nato osebne dohodke. Nekateri težijo k izravnavanju osebnih dohodkov v občini, se boje visokih dohodkov, zavračajo mnenja o tem, da se morajo realni in ne nominalni osebni dohodki gibati s produktivnostjo. Popolnoma prav imajo tisti delovni kolektivi, občine in posamezniki, ki poizkušajo na osnovi visokih osebnih dohodkov, formiranih na osnovi doslednega uveljavljanja delitve po delu, ustvarjati visoke gospodarske rezultate. Naša politika osebnih dohodkov in delitve po delu se ne menja, od tega ne odstopamo, temveč želimo zastavljeno pot odločno nadaljevati. Dobro nagrajen in materialno zainteresiran delavec, inženir, tehnik, ekonomist, bo najboljši nosilec visoke produktivnosti dela, samo ta nam v sistemu samoupavljanja lahko zagotovi moderno, velikoserijsko, ceneno, svetovnemu trgu doraslo proizvodnjo.

Vsebina in bogastvo idej, ki nam jih te dni posredujejo delovni ljudje, je neizčrpno. Navedel sem le nekatere in te se mi zde izredno pomembne. Samoupravni organi, občinske skupščine, sindikalne organizacije, komunisti in posamezniki na odgovornih družbenih mestih pa smo odgovorni na teh osnovah oblikovati svoje družbeno delovanje.

MARJAN ROŽIČ

Skupne medobčinske službe

V zvezi z bližnjo ukinitvijo okrajа je občinska skupščina v Idriji na zadnji seji razpravljala o možnosti in potrebi po organizaciji nekaterih medobčinskih služb — predvsem inšpekcijskih. Odločila se je, da bi skupaj z občinami Cerknica, Logatec in Vrhnika organizirali medobčinsko inšpekcijsko službo. Tudi posle sodnika za prekrške v idrijski občini bo opravljal sodnik za prekrške občine Vrhnika, diplomiran pravnik. Prav tako nameravajo povezati občinsko prosvetno pedagoško službo s tisto v občini Ljubljana-Vič-Rudnik. Zaradi pomanjkanja strokovnega kadra bo namreč sedanji zavod za prosvetno pedagoško službo v Idriji prenehal obstajati. (l. b.)

S SEJE OBČINSKE SKUPŠČINE V TOLMINU

PRISPEVKI IN DAVKI

Na sobotni seji občinske skupščine v Tolminu so razpravljali o več upravnih zadevah. Poslušali so poročilo sodnika za prekrške za preteklo leto, odlok o sestavi svetov občinske skupščine ter o prenosu pristojnosti skupščine na njene svete, odlok o razveljavitvi odloka o določitvi odstotka stanarine in najemnine, ki pripada stanovanjski skupnosti, program gradenj stanovanj za borce in organe skupščine v letu 1965, sklep o razširitvi predmeta poslovanja kmetijske zadruge Tolmin in odlok o prispevkih in davkih v občini.

Največ razprave je bilo okoli odloka o prispevkih in davkih. Končni rezultat so bile nekatere spremembe in dopolnitve. Po sklepu o razširitvi predmeta poslovanja kmetijske zadruge Tolmin bo ta razširila oskrbovanje kmetijskih proizvajalcev še s številnimi železnimi in elektrotehničnimi izdelki, kakor tudi z nekaterimi proizvodi za reprodukcijo v kmetijstvu. (mir)

Objava okrajne volilne komisije

Predlagani občani

Volilna komisija pri okrajnem odboru SZDL Koper objavlja pregled občanov, predvidenih za kandidate za poslance v republiško skupščino. Evidentirani so bili od 24. februarja do 2. marca 1965.

REPUBLIŠKA SKUPŠČINA
NOVA GORICA

Princez Lojzka, 31 let, predmetna učiteljica, osnovna šola Šempeter.

PIRAN

Ravnik Angelca, 42 let, referent za turizem, Turistično društvo Portorož.

Okrajna volilna komisija
Koper

Sklad za pospeševanje turizma

Po obširnih razpravah in predlogih stalne konference turističnih društev in občinskega sveta za blagovni promet in turizem je idrijska občinska skupščina na zadnji seji končno sklenila ustanoviti poseben sklad za pospeševanje turizma.

O namenu porabe sredstev iz tega sklada govori že sam naslov. Za letos nameravajo podpreti dejavnost turističnih društev, in sicer na podlagi njihovih programov dela. Lahko pa bodo dajali tudi posojila gospodarskim organizacijam na področju gostinstva in turizma za financiranje raznih načrtov rekonstrukcij ali novih gradenj. Prav tako bo potrebno iz sredstev tega sklada financirati turistično propagando. Vendar bo večji del namenjen financiranju turističnega informacijskega biroja, ki bo začel delovati v Idriji.

V sklad se bo stekal 1 % od prometnega davka na alkoholne pijače, kar bo dalo letos ob predvidenem prometu te vrste okoli 5 milijonov dinarjev. (l. b.)

TITOVO SVARILO

V zvezi z najnovejšimi dogodki v Vietnamu je predsednik republike Tito poslal v torek zvečer osebno poslanico predsedniku ZDA Johnsonu. V njej je rečeno:

»Zvedel sem iz agencijskih vesti, da so danes ameriška in južnovietnamska letala vnovič bombardirala ozemlje Severnega Vietnama. Pridružujem se splošni zaskrbljenosti, s katero v zadnjem času ves svet spremlja zaostritev spora v Vietnamu. Zato menim, da je nujno, sporočiti globoko prepričanje vlade SFRJ Jugoslavije in moje osebno, da ponovljene akcije bombardiranja ozemlja DR Vietnama s strani sil ZDA, ki so že poprijela značaj prakse, nosijo v sebi resnično nevarnost za razširitev vojne.

Stališče vlade ZDA, da ima že dolgo trajajoči spopad v Južnem Vietnamu svoj vzrok v vmešavanju sosednje DR Vietnama in ne v notranjih razmerah, v težnjah in razpoloženju ljudstva, očito vodi do sklepa, da je treba rešitev iskati z vojaškimi akcijami proti tej državi in nad njenim ozemljem. Ta sklep pa je po našem mnenju zelo nevaren, ker grozi z resno razširitvijo spopada z nepredvidenimi posledicami.

Jugoslovanski narodi in vlada delijo mišljenje, izraženo na kairski konferenci nevezanih držav in vnovič v zadnjih dneh z več strani, da je možno in nujno poiskati izhod iz krize v južnovzhodni Aziji z mirnimi sredstvi, in sicer z naglo ustavitvijo vseh akcij, ki vodijo k razširitvi vojne in vseh ukrepov, ki bi lahko poslabšali položaj. Stiki, ki jih ima te dni jugoslovanska vlada s številnimi deželami v zvezi s tem vprašanjem, me prepričujejo, da je edina pot, ki lahko prepreči razširitev spopada, takojšen začetek pogajanj, da bi našli politično rešitev brez kakršnihkoli pogojev s katerekoli strani.

Upoštevajoč, da je ohranitev in varnost miru brez dvoma največja dolžnost in korist vseh dežel, vas pozivam, gospod predsednik, da izpolnite pričakovanja, z globokim prepričanjem, da bi to neposredno koristilo vašemu narodu in vladi, ves svet pa bi to pozdravil z olajšanjem.«

Raznašalec »Primorskih novic«: Tovarišica, pomagajte mi! Zaradi pomanjkanja rotacijskega papirja smo se vrnili v kameno dobo in začeli tiskati »Primorske novice« na kamene plošče ...

Najlepša in prisrčna voščila vsem našim ženam

ZA 8. MAREC

Ob 8. marcu dnevu žena običajno ugotavljamo, do kam smo prišli v uresničevanju enakopravnosti žene in to v ožjem kot v širšem merilu — to je v svetu sploh. Nedvomno nam to narekuje dejstvo, da je svet čedalje bolj v medsebojni odvisnosti posebno v glavnem vprašanju vojne ali miru.

Nedvomno je, da je bila od takrat, ko je bilo v letu 1910 v Kobenhavnu sklenjeno, da se 8. marec razglasi za Mednarodni dan žena, dan političnih pravic, prehojena že dolga in uspešna pot. Beležimo lahko velike in korenite spremembe v družbenem in političnem položaju žensk v velikem delu sveta. Toda to je dolgotrajnejši proces in zato to vprašanje danes niti ni zaključeno in ne rešeno. To je problem vsake in vseh generacij, vsakega in vseh narodov sveta, čeravno z ozirom na razlike v posameznih deželah obstajajo razlike v vsebini in kvaliteti reševanja teh vprašanj. Od stopnje uresničenja enakopravnosti ženske zavisi osebni in družbeni položaj vseh ljudi. Zato se mora nujno akcija, ki je bila začeta pred stoletji na majhnem prostoru naprej razvijati po vsebini in širini.

Še vedno pa lahko vsak dan iz dnevnega časopisja vidimo, da so še dežele, kjer se vodi borba za osnovne človeške pravice, dežele, kjer v vojni vihri padajo sinovi in hčere. Ob tem se spomnimo, da je najvažnejše za ženo to, za kar se Jugoslavija v mednarodni areni aktivno bori, to je: ohranitev miru, doseči sodelovanje vseh dežel, na miren način reševati spore, ki se pojavljajo, uresničitev deklaracije Združenih narodov o človeških pravicah. Le v takih odnosih bodo žene lahko brez strahu pred bodočnostjo vzgajale svoje otroke, kajti še vedno veljajo besede, ki jih je Klara Zetkin izrekla v prvi svetovni vojni, ko II. Internacionala ni mogla zaustaviti moritve: »Poleg svojih pravic in še pred njimi bodo ženske terjale mir. Povsod bo ženski dan demonstracija za mir.«

Zato smo vse žene še posebej zaskrbljene, ko vidimo, da v kateremkoli delu sveta divja vojna, vlada nasilje in brezpravnost.

Le ko bodo povsod in za trajno izginile vse oblike nasilja, rasnih in drugih predsodkov, bomo lahko žene brez skrbi, da naši otroci ne bodo več padali kot žrtve vojne in nasilja. To pa terja trajno in še večjo angažiranost žensk v družbenem in političnem življenju vseh dežel, ker le tako bodo lahko vplivale, da bodo te težnje postale stvarnost.

MARIJA ALJANČIČ

NOVI SEKRETARJI ZKS V NAŠIH OBČINAH

Slavko Černelič

Slavko Černelič je bil rojen 16. januarja v Cundrovcu pri Brežicah, kjer je končal osnovno in meščansko šolo ter se izučil za trgovskega pomočnika in je delal v stroki do leta 1941, ko se je zaposlil na železnici vse do vstopa v NOV. V NOV je sodeloval od pomladi leta 1942. Jeseni 1944 je postal sekretar OK KPS Šmarje pri Jelšah in bil nato tudi po osvoboditvi ves čas na odgovornih političnih in oblastvenih položajih, med drugim dvanajst let okrajni javni tožilec. Po letu 1958 je postal sekretar občinskega komiteja ZK v Postojni, med tem končal gimnazijo in potem še Višjo šolo za politične vede v Beogradu. Zdaj je član sekretariata OK ZK Koper. Na zadnji občinski konferenci ZK v Izoli je bil izvoljen za sekretarja občinskega komiteja ZK. Postavili smo mu vprašanje:

Kako doseči večjo aktivnost in udeležbo komunistov izolske občine pri oblikovanju in realizaciji politike Zveze?

To je vsekakor najbolj odvisno od vsebine, sistema in metod dela vodstev Zveze v občini. Intenzivno in vztrajno bo treba graditi odnose v organizacijah in člane usposabljati, da bodo lahko na čimbolj sodoben in učinkovit način — z idejnim bojem in močjo argumentov uveljavljali politiko Zveze komunistov v razvijanju družbene samouprave na vseh področjih našega življenja.

Takšno družbeno vlogo pa bomo lahko komunisti dosegli le v primeru, če bomo posvečali nenehno skrb dviganju idejne ravni, razgledanosti in izobrazbe članstva, če bomo razvijali demokratično in delovno vzdušje, krepili občutek odgovornosti in samostojnosti ter se pri tem upirali vsaki lagodnosti in oportunizmu, hkrati pa negovali revolucionarni refleks za pravočasno, preudarno in odločno reagiranje na vse negativne pojave, družbene probleme in protislovja.

RAZGOVOR Z NAŠIMI DELEGATI ZA V. KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV SLOVENIJE

Sredi življenjskih problemov

Malo časa nam je tokrat ostalo do začetka V. kongresa ZKS. Da bi kljub temu pokazali, kako se komunisti na Primorskem pripravljajo na ta veliki slovenski politični dogodek, smo se odločili za skupinske razgovore z delegati, ki nas bodo zastopali na kongresu — vendar tako, da smo z vsakim govorili o zadevah, s katerimi je neposredno seznanjen in sodeluje pri njihovem reševanju. Prvega razgovora se je udeležilo šest delegatov: MARTA TROBEC, pedagoški svetovalec pri Zavodu za prosvetno in pedagoško službo v Kopru; LUDVIK DOLINŠEK, strojni tehnik v tovarni Tomos v Kopru; RAUL ŠIŠKOVIČ, politični delavec pri okrajnem odboru SZDL v Kopru; JOŽE inž. ŽNIDARŠIČ, vodja kmetijskega obrata pri kmetijski zadrugi »4. junij« v Ilirski Bistrici; ANDREINA PEČAR, tajnica organov samoupravljanja v tovarni Mehanotehnika v Izoli; in končno CIRIL ČEHOVIN, sekretar občinskega komiteja ZKS v Sežani. Odveč bi bilo ponavljati, da vse delo komunistov tudi na Primorskem v tem obdobju sloni na zaključkih VIII. kongresa ZKJ; zaradi pičlega prostora se bomo pri odgovorih omejili na povzetke najvažnejših misli, ki so jih v njih prispevali udeleženci našega današnjega razgovora.

1 Tovarišica Trobčeva, kateri so zdaj najvažnejši problemi šolstva?

Osrednji problem je še vedno vprašanje reforme šolstva, zlasti osnovne šole. O tem v zadnjem času spet veliko govorimo in pri tem ugotavljamo precejšnje neuspehe. Naj omenim, da so bili pred dnevi pri tovarišu Titu nekateri pedagoški delavci in se z njim razgovarjali o tem vprašanju. Predsednik Tito je pri tem dejal, da je reforma šolstva šele pred nami in da se za zdaj otepamo še s številnimi pomanjkljivostmi, pri čemer je imel v mislih predvsem učne programe. Pomanjkljivost današnje šole je predvsem v tem, da vzgaja dve vrsti socialističnih ljudi in ne le eno vrsto človeka socialistične družbe. Seveda je tovariš Tito pri tem poudaril, da to ni le stvar šolnikov, marveč celotne družbe. Predvsem se bo treba močno zoperstaviti razlikovanju umskega in fizičnega dela, ker na slednje še vedno gledamo nekako z viška. Splošna ugotovitev je, da šola danes še vedno ne oblikuje vsestransko razvite osebnosti.

Najpogostejši očitek je ta, da mladina nima zgrajenega svetovnega nazora, ko pride na univerzo, se pravi, da nima v idejno političnem pogledu razčiščenih pojmov. Po drugi strani so slabi učni uspehi iz leta v leto slabši, pa tudi v proizvodnjo prihajajo mladinci iz šole dokaj nepripravljeni. Vse to kaže, da v šolstvu nekaj šepa.

Kakšen je pravzaprav idejni pouk? Pogojen je dvakratno: odvijati se mora skladno z razvojem znanosti, kar je stvar učnih programov, na drugi strani pa je interpretacija posredovanje teh programov, kar je stvar kadrov. Nekaj več bi morda rekla zlasti o učnih načrtih za osnovne šole, ker smo zdaj pred njihovo revizijo. Osnovna ugotovitev je, da sedanji učni načrti niso dobri. Ne toliko z vsebinske plati, ker so pri nas v tem pogledu vsekakor postavljeni na znanstveno osnovo, ampak predvsem zaradi premajhne jasnosti. Šolniki pravimo, da so premalo odčitljivi; posledica tega je, da mnogi preveč podrobno obravnavajo stvari in jim zaradi tega nujno zmanjkuje časa za utrjevanje snovi in s tem seveda znanja v mladih glavah. Da ne nakazujejo dovolj minimalnih zahtev, je učne načrte kritizirala tudi zvezna skupščina.

Ugotavljamo, da tudi predmetnik ni v redu. Enostavno preveč obremenjuje mladega človeka tudi v fizičnem pogledu, saj imajo v višjih razredih osnovne šole šolarji kar 32 ur pouka tedensko, kar je veliko preveč, posebno še, če sodelujejo tudi pri pevskih zborih. Tako jim ostaja za obvezno domače delo premalo časa, da ne govorimo o razvedrilu in zabavi, ki ju vsekakor ne moremo in ne smemo odrekati mlademu človeku. Še posebno nemogoče razmere so v tem pogledu v srednjih šolah. Treba je reči, da si pri nas še vedno nismo na jasnem, kolikšna pa sploh je umska in fizična sposobnost mladega človeka v določeni življenjski dobi, da bi tem sposobnostim na znanstveni osnovi prilagodili učni program. Ta je danes prav gotovo preveč natrpan tudi s predmeti, saj tolikšne obremenitve zlepa ni več kje na svetu.

Zato nas toliko bolj čudi, da je bilo razpravi o reviziji učnih načrtov dano tako malo poudarka in širine. V manj kot mesecu dni smo morali zavodi za prosvetno pedagoško službo dostaviti republiškemu sekretariatu za šolstvo pripombe na revidirane učne načrte, ki pa se po našem mnenju bistveno ne menjajo. Zakaj takšna naglica? Poslali so nam vsega sedem izvodov ciklostiranih osnutkov novega učnega načrta na tristo straneh, zato je jasno, da smo lahko v tako kratkem roku zbrali le malo pripomb, oziroma smo lahko le malo ljudi seznanili z osnutkom. Še posebno se sprašujemo, zakaj niso mogli o osnutku novega učnega načrta razpravljati učiteljski zbori, ki so za to najbolj poklicani.

Da so učni programi prenatrpani in preobsežni, najbolj potrjuje dejstvo, da se celo najboljši pedagoški delavci — učitelji, ki se izredno odlikujejo pri svojem delu in živijo samo za šolo — pritožujejo, da jim primanjkuje časa za utrjevanje učne snovi in da ne morejo vsega predelati.

Razen tega ugotavljamo, da smo s šolsko reformo osnovno šolo osiromašili, kar zadeva kadre za predmetni pouk, oziroma smo pri predmetnem pouku napravili z reformo korak nazaj, ker nam občutno manjka ustreznega kadra. Kljub velikemu zanimanju nam mora biti jasno, da samo z izrednim študijem ne bomo rešili tega vprašanja. Kadre bo treba zagotoviti le z rednim študijem preko primerne politike štipendiranja in jasne perspektive v pogledu materialnega položaja našega šolstva nasploh.

V šestih občinah na območju delovanja koprskega zavoda za prosvetno pedagoško službo ni niti ene osnove in še manj srednje šole, ki bi ustrezala pogojem reformiranega pouka. Treba bo zato vlagati več sredstev za ureditev tega problema; najnovejša dogajanja kažejo, da se je odnos do šolstva v naših komunah že močno spremenil v tem smislu, da te že dajejo mnogo več sredstev za reševanje njihovega materialnega položaja. Treba bo s tem le nadaljevati in doseči zlasti večjo načrtnost v vlaganju, ker s cepitvijo sredstev ne moremo doseči večjih uspehov.

Če na kratko omenim še nekaj problemov, potem je treba povedati da je učni program na obalnem področju še bolj obremenjen z italijanščino, da je nagrajevanje šolnikov še precej pomanjkljivo, da je reforma osnovne šole uveljavljena nekje do petega razreda, v višjih pa ne tako — da še vedno vse preveč govorimo in premalo napravimo za nadaljnji razvoj šolstva, predvsem za razvoj šole v smeri vzgojnega dela in oblikovanja mladih občanov v vsestransko razvite socialistične ljudi.

2 Tovariš Dolinšek, kako se komunisti v Tomosu uveljavljajo v življenju in delu tovarne?

Najlepše bomo to videli, če začnemo kar pri letni konferenci članov ZK v Tomosu. Postavila je namreč v ospredje kot posebne probleme vrsto proizvodnih nalog in idejnih vprašanj, s katerimi se moramo komunisti spoprijeti, nakazala pa tudi nekaj napak, ki jih je treba nujno odstraniti iz dela in misli komunistov. Postavila je na dnevni red zboljšanje notranje organizacije, utrditev delovne discipline, odnosov do proizvajalcev in proizvodnje v pogledu produktivnosti, ozkih grl, zboljšanje sistema nagrajevanja, odpravljanje vsakoletnega zastoja v proizvodnji v začetku leta, odpravljanje pomanjkljivosti v preskrbi z reprodukcijskim materialom, posebno iz uvoza in podobno. Pri tem so še posebni problemi odpravljanje stare prakse, dela in mišljenja komunistov v odnosu na njihovo delo v proizvodnji, vzgoja proizvajalcev v upravljavce, odpravljanje nasprotovanja uvajanju visokokvalificiranih kadrov in utrjevanje delavskega samoupravljanja.

Za zdaj je še tudi organizacija tovarne pomanjkljiva, ker razen osnovnega statuta nimamo izdelanih raznih pravilnikov, ki bi to organizacijo podrobneje obravnavali in usmerjali. Zastareli nazori naših komunistov prihajajo do izraza predvsem v delu osnovnih organizacij, ki z nepravega stališča zastavljajo svoje odnose do proizvodnih in drugih vprašanj v tovarni, premalo zrelo pa komunisti delujejo v organih samoupravljanja in v proizvodnji nasploh, čeprav Zveza komunistov v Tomosu skuša v vseh primerih in vprašanjih delovati in vplivati na dogajanje prek svojih članov, ki delajo v vseh proizvodnih enotah.

V tovarni zdaj pripravljamo reorganizacijo. Kritičen pojav ob tem je morda nekoliko preveč pasivno čakanje večine članov našega delovnega kolektiva in tudi komunistov na to, kaj nam bo ta nova notranja organizacija prinesla zlasti v pogledu osebnih prejemkov, ureditve proizvodnih odnosov in podobno, da pa je premalo razprav in razmišljanj o tem, kaj bi po novem vsak delavec na svojem delovnem mestu moral dati od sebe in kako naj bi sodeloval v oblikovanju nove organizacije.

3 Tovariš Šiškovič, kakšen je zdaj položaj italijanske manjšine pri nas?

Že pred uveljavljenim popolnoma enakopravnim odnosom na tem področju, ki so zapisani tudi v programu Zveze komunistov Jugoslavije, so dali še pravno obliko zvezna in republiška ustava in posebno statuti obalnih občin. Pripadniki italijanske manjšine so v svojih pravicah in dolžnostih popolnoma izenačeni z občani večinske narodnosti. Zaradi prisotnosti italijanske manjšine je obalno področje proglašeno za dvojezično in naj bi v tem pogledu doseglo takšen razvoj, da se bodo prebivalci med seboj brez težav pogovarjali in razumeli vsak v svojem jeziku.

Občani italijanske narodnosti imajo pri nas lastne šole. Aktivno so vključeni v vse naše družbeno politično in gospodarsko dogajanje, zato jih srečujemo na vseh položajih in delovnih mestih, v samoupravnih organih — tja do šolnikov, direktorjev gospodarskih organizacij, številnih občinskih odbornikov, funkcionarjev v družbeno političnih organizacijah tja do poslancev v republiški skupščini. Tudi v sedanji predvolilni dejavnosti so bili med drugimi občani evidentirani številni pripadniki italijanske manjšine kot možni kandidati za odbornike občinskih skupščin obalnih komun, pet pa tudi kot možni kandidati za republiške oziroma zvezne poslance.

Kljub temu, da smo praktično odpravili vse razlike med večinsko in manjšinsko narodnostjo na našem obalnem področju, pa je vendarle še nekaj vprašanj, ki bi jih bilo treba rešiti. Gre predvsem za popolno uveljavitev dvojezičnosti na vseh področjih, predvsem v javnem poslovanju in odnosih, v občinskih upravah. Za dokončno ureditev tega problema so predvsem odgovorni komunisti v družbeno političnih organizacijah in na delovnih mestih v javni upravi.

V odnosu do manjšinskega vprašanja smo vedno bili in bomo zelo kritični in glede na našo socialistično politiko ter marksistično reševanje problema ni bilo treba nobenega londonskega memoranduma, da smo z manjšino vzpostavili popolnoma enakopravne odnose. Nasprotno — če bi se držali črke memoranduma glede na odstotek manjšine v celotnem prebivalstvu, potem pri nas ne bi bilo mnogokje treba nobene dvojezičnosti. Medtem pa moramo žal ugotoviti, da onkraj meje do naše slovenske manjšine ne izvajajo niti tega, kar predvideva memorandum, čeprav so posamezna naselja skoraj v celoti naseljena s Slovenci. Vsekakor pa si želimo tudi vnaprej izboljšanja teh odnosov, da bi manjšini na obeh straneh meje dejansko postali most za sporazumevanje in prijateljske odnose med obema narodoma in državama.

4 Tovariš Žnidaršič, morda nekaj o delu komunistov v ilirskobistriški komuni?

Po znanem bazenskem posvetu komunistov v Postojni je postalo tudi delo članov ZK v naši občini mnogo konkretnejše in bolj življenjsko. Uveljavili so se aktivi komunistov delovnih organizacij, ki so uspešno posegli v reševanje mnogih proizvodnih problemov in zlasti v dograjevanje sistema nagrajevanja in delitve dohodka nasploh, odigrali pa so pomembno vlogo v utrjevanju gospodarstva ter v oblikovanju komunistov kot močnega subjektivnega činitelja v vsem družbeno političnem in gospodarskem dogajanju v občini.

Ob tem pa se še vedno zlasti v vseh osnovnih organizacijah ZK srečujemo s problemom premajhne sproščenosti članstva in neodkritosrčnih odnosov med ljudmi. Z neko analizo smo ugotovili, da še vedno okrog 70 odstotkov vseh članov samoupravnih organov na sejah molči. Vzroke za to je iskati v nezainteresiranosti, apatičnosti zaradi neizvajanja sklepov in bojazni pred morebitnimi posledicami svojih pripomb — čemur je v osnovi seveda vzrok premajhna idejna zrelost predvsem članov ZK. Ta se še posebno kaže na sestankih osnovnih organizacij ZK, kjer se pri delu podrejeni člani ZK bojijo svojih nadrejenih in s tem v skladu seveda ne upajo kritično obravnavati njihovega dela v organizaciji in v podjetju ali ustanovi.

5 Tovarišica Pečarjeva, nekaj o delu samoupravnih organov in delu mladine v tovarni in občini?

Pri svojem delu v tovarni sem zasledila kup ljudi, ki še vedno smatrajo delavsko samoupravljanje za posebno področje dela. Znano je, da je najboljša šola za samoupravljavce samoupravljanje samo, da pa posvečamo veliko premalo pozornosti prav dodatnemu izobraževanju članov v organih delavskega samoupravljanja. To je vsekakor eden izmed vzrokov, da so člani samoupravnih organov na sejah zelo pasivni in skoraj nikoli ne posežejo v razpravo. Znan pojav je, da so na teh sejah aktivni predvsem maloštevilnejši visoko izobraženi člani in strokovnjaki, ostali pa pridejo v glavnem telovadit in mnogokrat glasujejo za posamezne zadeve in odloke, ki jih niti ne razumejo. Naj navedem samo primer iz naše tovarne ob zadnji potrditvi zaključnega računa. Dan pred tem so bili o seji obveščeni člani delavskega sveta in upravnega odbora, da bo jutri treba potrditi zaključni račun, v roke pa niso dobili nobenega gradiva o tem. Postavljeni so bili pred dejstvo in so tako tudi sprejeli oziroma potrdili zaključni račun, ne da bi se lahko poglobili v njegovo vsebino in predvsem iz tega izhajajočo delitev.

Takšen pojav je bil še v nekaterih drugih delovnih organizacijah v Izoli. Le s kakšnimi občutki so šli člani samoupravnih organov s teh sej, ko pa so bili klicani tja samo zato, da ob izvršenem dejstvu dvignejo roko?! Dejstvo je, da je obveščanje eden osnovnih problemov, saj tudi za druge seje in probleme člani delavskih svetov ne dobijo vnaprej skoraj nobenega gradiva. Poseben problem pa je ob tem še obveščanje celotnega kolektiva o proizvodnih in drugih problemih podjetij.

Žal moram ugotoviti, da so bili tudi komunisti ob omenjenem pojavu samo pasivni opazovalci in je kvečjemu za oglom kdo dal kritično pripombo na izvedeno potrditev, pa še pri tem metal krivdo le na prekratek rok in neizprosno službo družbenega knjigovodstva. Treba bo torej v bodoče predvsem veliko dela na idejno vzgojnem področju, da bodo vsi člani ZK lahko ustrezno nastopali pri reševanju vseh problemov, oziroma bo najprej treba aktivirati organizacijo ZK nasploh, ki je v vsej občini bila v zadnjem obdobju precej pasivna.

Ta pasivnost je prišla do posebnega izraza tudi v delu mladine. Namesto da bi se komunisti čutili odgovorni za to, da mladina ne bo rasla iz nasprotij naše družbe in bili odgovorni za njeno socialistično vzgojo, se omejujejo na ugotavljanje, da je mladino treba voditi za roko, da je mladina takšna in takšna; komunisti v Izoli so šli tako daleč, da so mladino krivili za svojo pasivnost. Po njihovem mnenju naj bi bila mladina kriva za vse, kar je narobe v Izoli, po drugi strani pa prav ta mladina skorajda nima nobenega primernega prostora, kjer bi se lahko družabno izživljala in družbeno udejstvovala. Vedno več privatnih gostiln in gostinskih obratov nasploh mladino naravnost sili, da v njih preživlja skoraj ves svoj prosti čas.

Moram ugotoviti, da je tudi delo osnovne organizacije ZK v tovarni dokaj togo, formalistično. Na mladino slabo vplivajo vzgledi, ki jih s svojim delom in življenjem dajejo številni komunisti v občini drugod. Mladinci so nato celo na konferenci vprašali, ko so poimensko navedli kakšnih petnajst takšnih komunistov: zakaj pa jih ne vržete iz organizacije, če ne delajo prav?

Da bi lahko posvetili več časa in dela vzgoji mladine nasploh, bi morali okrepiti njeno materialno bazo, za kar pa niso odgovorni samo občinski organi, marveč predvsem delovne organizacije — glede na dejstvo, da je Izola delavsko središče s pretežno mlado delovno silo. Nuditi bi ji morali zato več možnosti za vsestransko družbeno in družabno udejstvovanje, pa tudi še več za njeno vzgojo — recimo tako v tehničnem smislu, kot prav Mehanotehnika s svojim izobraževalnim centrom. V določenem smislu je bil dosežen napredek tudi v izboljšanju materialnega položaja mladih delavcev in zlasti vajencev v Delamarisu.

6 Tovariš Čehovin, zdaj pa še nekaj o problemih našega Krasa?

Ne bi rad govoril o problemih razseljevanja podeželja, ker je to splošen proces. Omenil bi le nekaj specifičnih problemov podeželja v sežanski občini. Ta razvoj je treba obravnavati v povezavi z industrijskimi središči in potrošnimi centri. Znana reč je, da je v tem pogledu po zadnji vojni z razmejitvijo sežanska občina ostala brez takšnih središč, kmetijstvo z vinogradništvom in živinorejo pa je prav tako zaradi skope zemlje v težavnem položaju. Zato so po vojni nastali nekateri novi centri, kot so Sežana, Komen, Divača in podobni, ki pa so premajhni, da bi lahko bistveno vplivali na hitrejši razvoj. Nastali so predvsem iz političnih razlogov, da bi prebivalstvu nadomestili izgubljena središča in mu omogočili zaposlitev in boljšo preskrbo.

Sežanska občina ima zdaj okrog 24.500 prebivalcev; od tega je bilo leta 1961 še 52 odstotkov aktivnih proizvajalcev nasproti 48 odstotkom pasivnega prebivalstva. To bi še bilo v redu, če ne bi vedeli, da pa je zaposlenih v gospodarstvu in družbenih službah samo okrog šest tisoč ali slaba četrtina aktivnega prebivalstva. Pri tem ugotavljamo, da je približno tisoč ljudi že odšlo drugam; da je sicer starejša generacija prebivalstva res ostala doma, da pa je nad 700 takšnih prebivalcev nesposobnih za delo, kar je spet znaten problem. V občini je tudi okrog pet tisoč bivših borcev NOV, od katerih jih približno polovica živi doma na podeželju, kjer so socialno in zdravstveno ogroženi in se njihovo zdravstveno stanje naglo slabša.

Ker naše kraško področje ni preveč vabljivo za visokokvalificirane kadre, je čutiti njih pomanjkanje že zdaj, medtem ko na drugi strani še vedno obstaja problem zaposlovanja nekvalificirane delovne sile. Samo v šolstvu nam manjka 48 predmetnih učiteljev — če bi jih dobili, pa bi imeli 30 navadnih preveč. V gospodarskih organizacijah nimamo niti enega ekonomista, uhajajo nam celo štipendisti in podobno.

V pogledu družbenega standarda imamo posebne probleme zaradi neurejenega šolstva, ki izhaja predvsem iz razsežnosti terena, pa tudi iz nerazumevanja mnogih občanov in delovnih organizacij, ki mislijo, da je za reševanje tega problema odgovorna samo občina. V zdravstvu je čutiti predvsem pomanjkanje kadrov. Hud je problem srednjih šol, ker pomanjkanje teh pogojuje fluktuacijo kadrov, kadar jim otroci dorastejo do srednjih šol.

Poseben problem je razvoj turizma in maloobmejnega prometa. Zdi se mi, da se je naša občina preveč zaprla v svoje meje v pogledu investiranja v razvoj trgovine in gostinstva ter turizma nasploh iz virov izven občine, se pravi po gospodarskih organizacijah, ki imajo svoj sedež v drugih občinah ali celo republikah. Hkrati pa se s tem v zvezi postavlja problem položaja v naši občini lociranih obratov podjetij, ki imajo svoj sedež izven občine. To ni samo problem obrata kranjske Iskre, ki je problem v državnem merilu, marveč so tu problem tudi drugi obrati, kot so to Drogin Sudest v Gradišču, obrat Elektro Gorice v Sežani, obrat tovarne steklopihaških izdelkov v Hrpeljah in podobno. Osnovni problem pri tem je ta, da samoupravni organi v teh dislociranih obratih nimajo skoraj nobenih pravic, občina pa pri njih ni udeležena razen prispevka iz osebnega dohodka pri nobenih drugih dajatvah.

V gospodarstvu občine je še cela vrsta problemov, ki pa jim žal komunisti na zadnji občinski konferenci niso posvetili nič časa, ker so jim ga preveč odvzeli problemi družbenih služb.

Delegati za V. kongres ZKS — udeleženci v našem razgovoru 1. marca letos v Kopru (od leve proti desni): **Andreina Pečar, Raul Šiškovič, Ludvik Dolinšek, Jože inž. Žnidaršič, Ciril Čehovin in Marta Trobec**

RAZGOVORI OB DNEVU ŽENA

Majda Gulič, Koper:

BOMO DOBILI OTROŠKO IGRIŠČE IN NEKAJ ZELENJA?

Če dekle začne služiti svoj kruh s šestnajstim letom, če je bila aktivna udeleženka NOB in jo je življenje trdo preizkušalo in če je bila kljub družini in trem otrokom dobra uslužbenka polno delovno dobo (po novih in starih predpisih!) in marljiva družbena delavka, potem kar ne more verjeti, da ima na lepem toliko časa za dom, za otroke in včasih celo za početek in razvedrilo. Tovarišici Majdi Guličevi se godi tako zdaj, ko je v pokoju in sama pravi, da se prve dni kar ni znašla. Zdaj se lahko zanima tudi za sinove naloge, kot vidimo na sliki.

Ker je sama skusila, kaj se pravi biti zaposlena mati, so ji bila vprašanja otrok vedno posebno pri srcu. Zato so temu v okviru društva prijateljev mladine vedno posvečali skrb. Še danes dela pri tej organizaciji.

— Kar se spomnim za leta nazaj, vedno je bilo toliko govora o otroškem vrtcu in o igriščih. Priznati moramo, da smo vprašanje vzgojno varstvene ustanove še kar zadovoljivo rešili v Kettejevi ulici, toda do igrišča pa še vedno nismo prišli. Koper pa je že tako reven na zelenih površinah, da bi tudi na videzu pridobil z lepo urejenim ozelenjenim otroškim igriščem.

Že dolgo je, kar smo izbrali lokacijo, toda naprej se ni premaknilo niti za ped. Zedinili smo se, da bi bilo najbolj primerno igrišče na prostoru, kjer je zdaj vrtnarija. Toda pred dvema letoma so zanjo zahtevali tri in pol milijona, zdaj pa hočejo 27 milijonov. Denarja seveda nimamo, informirali pa smo se, da ima vrtnarija nekaj dobička jeseni s krizantemami, drugače pa je bolj slabo. Ali naj zdaj Društvo prijateljev mladine krije izgubo? Slišati pa je celo glasove, da bodo tam uredili parkirni prostor.

Iz lastne izkušnje lahko rečem, da bi bilo tako igrišče nujno potrebno, vzgojno varstvene ustanove pa bi morale biti cenejše, da bi se jih lahko posluževale vse matere.

Tudi za družbeno prehrano je težko, saj imamo samo dve menzi, kar je premalo. Že dolgo slišimo o samopostrežni restavraciji, toda do zdaj je še ni. Manjka nam dober obrat družbene prehrane, kjer bi bila hrana poceni.

Za zaposleno ženo veliko pomenijo tudi servisi. Nimamo jih. Mislim, da bi morali doma tudi proizvajati dobre pralne stroje, ki pomenijo za vsako ženo (tudi tisto, ki je doma) veliko olajšanje in niso noben luksus. Iz osebnih izkušenj vem, kaj se pravi pranje Cele nedelje sem prala, za pospravljanje je zmanjkalo časa, kje pa je bil počitek ali družinski sprehodi.

Toda kljub vsem težavam, na katere naleti v življenju žena, odločno zastopam stališče, naj bo zaposlena, toda druge službe naj bodo urejene tako, da so ji v pomoč. Mislim, da je ta zavest vedno bolj tudi stališče nove generacije. Mlade žene ne gredo danes v službo samo iz ekonomske nuje, ampak jim to daje tudi samozavest in drugačen odnos do življenja.

Inž. arh. Nada Martelanc-Kajfež, Nova Gorica:

POTREBUJEMO DVA NOVA OTROŠKA VRTCA

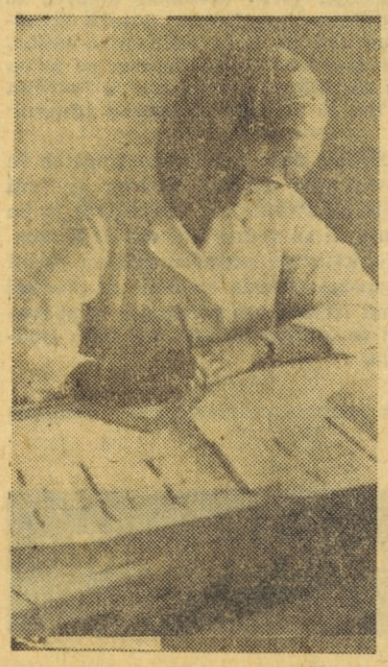

Po nekaj letih, kar živi v Novi Gorici, je kot projektant Splošnega gradbenega podjetja Gorica načrtovala že več stanovanjskih blokov, največ pa se ukvarja z notranjo opremo (med drugim tudi dvorana okrajne skupščine v Kopru). Trenutno se v projektivnem biroju ukvarjajo z načrti novega naselja, kjer bo 750 stanovanj. Z delom naj bi začeli jeseni.

— Kot član občinske skupščine bi lahko povedali, o katerem problemu ste razpravljali — pa ga niste še rešili —, pomenil pa bi razbremenitev za zaposleno ženo?

— V načrtu sta dva otroška vrtca. To vprašanje je bilo v skupščini večkrat na dnevnem redu. Zdaj imamo zelo dober, toda utesnjen otroški vrtec. Nova vrtca naj bi bila pri pošti in v novem naselju. Toda do zdaj še ni jasno vprašanje sredstev. Sicer pa lahko rečem, da ni bilo problema, o katerem bi razpravljali, pa bi stvar obtičala na mrtvi točki.

— Strokovno ste zelo zaposleni, potem pa še družbene obveznosti. Kako to vsklajujete — ko imate družino?

— Res je včasih težko, toda svojega poklica ne bi pustila. Po mojem mnenju sta poklic in dom združljiva. Pravijo, da zaposlena žena ne more biti perfektna gospodinja. Toda ali je doma res vse tako popolno, če je žena samo gospodinja?

Milka Drole, Sežana:

TUDI ZAPOSLENA ŽENA IMA ČAS ZA DRUŽBENO DELO

Aktivistka od leta 1942, znana predvsem v Slovenski Istri, pozneje vidna družbena delavka na Krasu in delavka v Tovarni pletenin v Sežani. Čeprav je od leta 1961 v pokoju zaradi slabega zdravja, je še vedno aktivna v raznih organizacijah, odborih in komisijah. In še vedno je mladostno nepopustljiva, odločna in delavna:

— Nikoli nisem razumela tistih, ki so govorile, da ne morejo delati, da nimajo časa, ker imajo otroke, družino. Zame je bil to vedno samo izgovor, izmikanje. Morda sodim preveč po sebi, toda prepričana sem, da vsaka žena najde lahko čas tudi za družbeno udejstvovanje. Če je zaposlena, je že malo drugače, toda udejstvuje se lahko vsaj strokovno. Mislim pa, da je to nujno, sicer ni na tekočem in ne more biti polnoveljavna in enakopravna.

Vidite, še danes govorimo o enakopravnosti, čeprav smo ta

boj izbojevali že pred dvajsetimi leti. Uresničili pa nismo vsega, prepogosto samo na papirju, ne pa tudi v človeških srcih. To me včasih boli.

Ob prazniku, 8. marcu bi imela samo eno željo: da bi žene dejansko imele vse tiste pravice, ki so si jih že zdavnaj izbojevale, in to s krvjo.

Angela Bavčar, Ajdovščina:

ČE BI IMELA DENAR, BI OSTALA DOMA

V marmeladnem oddelku tovarne Fructal je zaposlena kot bolist. V službo se vozi vsak dan z avtobusom iz Sela. Doma ima tri otroke. Starejša hodita v osnovno šolo v Batuje.

— Pri vas v tovarni je bilo že govora o 42-urnem tedniku, vendar pa še delate po starem?

— Še vedno o tem govorijo in pripravljajo, toda še nič ni urejenega. Žene bi imele rade prosto soboto.

— Koliko pa zaslužite?

— Takole od 33 do 37 tisočakov. Ni veliko, ker je vse tako drago. Mož je lovski čuvaj in tudi ne zasluži kdo ve koliko.

— Pa bi lahko vi zaslužili več?

— Težko, ker so norme zelo napete. Toda zdaj govorijo, da nam bodo nekaj zvišali, ker je proizvodnost porasla. Vem, kako je pri nas. Včasih smo v eni izmeni napolnili 3.000 kozarcev, zdaj jih tudi 9.000. Seveda imamo nove stroje. Toda morda bi lahko še v kakem oddelku tako modernizirali proizvodnjo, da bi tudi več naredili in več zaslužili.

— Vaša največja želja?

— Da bi imela toliko denarja, da bi lahko ostala doma. Ali pa vsaj, da bi v tovarni ne bilo nočnega dela in v sezoni ne tudi ob nedeljah in praznikih.

Justi Dujc, Izola:

VELIKO ZAPOSLENIH, VELIKO PROBLEMOV

Ker je zaposlena v restavraciji živilskega kombinata Delamaris in članica Konference za družbeno aktivnost žena, se je pogovor najprej zasukal okrog družbene prehrane.

— Obrat družbene prehrane je zaprt, to se pravi je le menza in nič drugega. Predlagali smo, da bi ustanovili mlečno restavracijo, kamor bi hodili tudi otroci. Tudi v naši tovarni bi človek pričakoval, da se bo več ljudi posluževalo toplih malic, pa se komaj polovica vseh zaposlenih.

V Izoli je veliko zaposlenih in zato veliko problemov. Največ je

govora o otroškem varstvu, kajti številni otroci so prepuščeni sami sebi in ulici.

— Takrat, ko so ukinili dečji dom in vrtec, je ostalo veliko otrok brez varstva. Še zdaj ni urejeno, ker ni prostora. Nekoliko je bolje, odkar so v bivšem vajenskem domu šolski otroci. Ni pa tam kuhinje in jedilnice. Pravijo, da bo to v novi šoli, ko bo dograjena.

Servisna služba — kot povsod pri nas — še ni urejena, vendar pa je za zaposleno ženo v Izoli velika pomoč v tem, da si v pralnici lahko v popoldanskih urah sama opere perilo na stroj. Ženam sta na razpolago vsak popoldan dva pralna stroja.

Zora Komac, Postojna:

CENE KAR RASTEJO, TUDI NEUPRAVIČENO

Že 14 let je v Postojni aktivna članica raznih organizacij, zdaj tudi odbornica občinske skupščine.

— O čem smo v skupščini največ razpravljali? Najbolj mi je ostala v spominu razprava o verifikaciji gimnazije. Sicer je tudi v Postojni največ govora o tem. Vsi upamo, da bo to vprašanje rešeno. Sploh bi lahko rekla, da smo o šolstvu veliko govorili.

— Razburjali smo se tudi zaradi cen. Pa ni nič pomagalo. Cene so rasle in še rastejo. Osebno se mi zdi, da ne vedno upravičeno, trgovina pogosto ukrepa kar samovoljno. Maslo je zadnje čase vsak teden za 100 din dražje, meso pa je v dveh tednih poskočilo kar za 200 din. Gospodinje smo ob takih pojavih preveč pasivne, kritiziramo samo za vogalom, bojimo se zamere.

— Kako pa kaj s postojnsko mladino? Zadnje čase je o njej večkrat slišati, in to ne preveč pohvalnih stvari?

— Nič čudnega. Mladina bi potrebovala zaposlitev, pa ji nič ne nudimo. Društvo prijateljev mladine ne dela, klub je zaprt. Kapaciteta otroškega vrtca ni izkoriščena.

Marija Bavdaž, Idrija:

SOOČIMO IN OCENIMO POTREBE, NE SAMO V KOMUNI, TUDI V REPUBLIKI

S pedagogom se boš skoraj gotovo pogovarjal o šolskih vprašanjih. In zakaj ne bi slišali tudi strokovnega mnenja, ko o tem že tako govore tudi vse druge žene in matere.

Profesorica na osnovni šoli in evidentirana republiška poslanka Marija Bavdaževa odločno zastavlja svojo besedo:

— Ko trenutno gledam skozi okno, mislim, da bi vsem materam odleglo, če njihovim otrokom ne bi bilo treba v tem nemogočem vremenu pešačiti v šolo. In pri nas je odstotek takih otrok zelo visok. Veliko otrok gazi do avtobusa tudi dobro uro. Na šolah pa je usahnila brezplačna malica, o toplem obroku ni niti govora. Otroci se ob poznih popoldanskih urah vrnejo domov. Ko o tem premišljujem, si iskreno želim, da bi vsi naši delovni ljudje opravili iso pot na delo. Potem bi morda o tem drugače sodili.

Sploh, to naše obvezno osemletno šolanje. Uvedli smo ga, ne da bi prej sprožili družbene mehanizme, ki bi to dejansko tudi omogočili. Vsi naši otroci niso enako nadarjeni in razviti. Za nekatere bi rabili dodatno pomoč pri pouku. Neresno je, če mislimo, da bo ta problem rešilo napredovanje z negativnimi ocenami. Taka možnost ne more dati znanja neznalcem, za prenekaterega pa je prava potuha. Prav tako ni dober zgled za otroke dejstvo, da se po neuspešno zaključeni osnovni šoli lahko uspešno vključijo v delo in nato začno nadaljnje izobraževanje v krogu odraslih. Taki mladi »odrasli« imajo navadno za seboj neuspešno posedanje v višjih razredih osnovne šole, kjer so samo čakali, da bodo stari 15 ali celo 17 let. Osnovno šolo morajo pozneje nadaljevati na delovnem mestu. Ne morem se znebiti občutka, da bi velik del sredstev za izobraževanje odraslih bil neprimerno koristneje in uspešneje porabljen, če bi ga porabili za izobraževanje istih oseb, le deset let prej, v času njihove normalne učne dobe.

Vedno govorimo sredstva, pa sredstva in sredstva, veliko premalo pa pretehtamo potrebe, jih soočimo in ocenimo njihovo vrednost za vsa področja. Toda ni dovolj samo v okviru komune, temveč bi bilo treba v okviru republike.

Tončka Senčar, Piran:

DNEVNI DOM ZA OTROKE – DOLG SEDEM LET

Z varstvom otrok se ne ukvarja samo poklicno kot upraviteljica otroškega vrtca, ampak tudi kot predsednica Društva prijateljev mladine in predsednica Rdečega križa.

— V piranskem otroškem vrtcu je dopoldan sicer 70 otrok, popoldne pa je vrtec skoraj prazen. Zato bomo prihodnjo jesen uvedli poseben oddelek za tiste, ki so stari 6 let in bodo kmalu šli v šolo. Izkazalo se je, da jim je potem v šoli veliko laže.

Z varstvom otrok je že dolgo povezano vprašanje dnevnega doma v Piranu. Gradijo ga že celo vrsto let. Zdaj so predlagali, naj bi bil gotov vsaj do dneva zmage ali pa do občinskega praznika. Manjka še nekaj notranjih del in oprema, vsega skupaj 16 milijonov.

Zdaj je nekaj šolskih otrok v varstvu v vrtcu (vsak teden 20), ker pač drugje ni prostora.

Poleg varstva je za šolske otroke največje vprašanje prehrana. Z dodatno pomočjo bi jih lahko sprejel tudi vrtec, toda pri tem ni s šolo skupnega jezika. Šola ima 1100 otrok, topli obrok pa lahko da le 70 otrokom, malico dobi 350 otrok. Šola namreč nima dovolj velike kuhinje.

Dijaki gimnazije in pomorske šole pa sploh nimajo primernega prostora za prehrano. Samopostrežna restavracija je zaprta, — čeprav je stala težke milijone in so rekli, da je namenjena družbeni prehrani —, gostilne pa so drage in tudi neprimerne za mladino.

(Na sliki: Tončka Senčar v razgovoru s starši otrok, ki hodijo v vrtec.)

Mirka Ciglič, Tolmin:

ENAKOPRAVNOST POMENI PRIMERNO PORAZDELITEV DELA

Poklicno se ukvarja z izobraževanjem pri Delavski univerzi, v družbenih organizacijah pa z Zvezo prijateljev mladine in s Socialistično zvezo. Odločno zagovarja svoja stališča:

— Če se hoče žena družbeno uveljaviti, mora biti primerno izobražena. Potem pač ne more biti razlike pri vrednotenju moževega ali ženinega dela. Ni mi všeč, ko imenujejo žene v razne komisije ali odbore samo zato, ker je lepo, da so tudi žene zastopane. Žene pa to čutijo in se zato tudi branijo.

Če pa bi stvari drugače uredili, hočem reči, če bi vsi, možje in žene tudi čutili tisto enakopravnost, o kateri je toliko govora, bi drugače urejali družinske in družbene probleme. Prav gotovo ni namreč res, da je družina domena žene, družba pa moža. Če je žena zaposlena, je tudi doma enakopraven član družine.

Zato pa tudi toliko govorimo o otroškem varstvu in o družbeni prehrani. Če je vse breme na ženi, je to preveč in ker vsega ne zmore, vnaša v družino nervozo, nekaj, kar sama ne bi rada. To vem iz lastne izkušnje, saj imam dva otroka, pa tudi druge žene pravijo tako.

Kar zadeva otroško varstvo hočemo vedno nekaj posebnega in dragega, pri tem pa pozabljamo na bistvo. Lahko bi se zadovoljili tudi z bolj preprostimi oblikami varstva, da ne bi vedno vse obtičalo pri denarju. Idealna bi bila taka varstvena ustanova, da je otrok lahko v njej tudi ves dan, pa ne samo predšolski otroci. Mislim, da bi se kazalo dogovarjati o tem, da bi zaposlili tudi laične žene, ne samo poklicnih vzgojiteljic, zaposlene matere pa bi bile lahko brez skrbi, da so otroci na varnem, da se ne potepajo in da se lahko priprávljajo za šolo. Morda se to zdi komu malenkost, pa je zelo velikega pomena.

Zdenka Lovec

Mija Valenčič, Ilirska Bistrica:

VSAK ZAPOSLENI NAJ BI IMEL NAJVEČ ŠE DVE FUNKCIJI

Uradno: kadrovik v tovarni Lesonit, družbeno: poslanka v republiškem kulturno-prosvetnem zboru, članica delavskega sveta, izvršnega odbora Socialistične zveze, občinskega sveta za kulturo in prosveto, raznih komisij, sindikalnih organizacij in konference za družbeno aktivnost žena. In končno še čisto privatno: žena, mati dveh otrok in izredni študent prava. Ni kaj reči, kar čedno breme za dve šibki rameni. Pa za zdaj še ni videti, da bi ji primanjkovalo energije in dobre volje. Na sliki vidimo Mijo Valenčičevo (na sredini), kako se posvetuje s tovarišicami iz kolektiva o pripravah za 8. marec.

— Če človek pozna vse vaše dolžnosti, se mora vprašati: kako to zmorete?

— Kar bom povedala, ne velja za žene, ampak za vse nas: nihče ne bi smel imeti preveč funkcij, če se jim hoče posvetiti z odgovornostjo. Vsak zaposlen — za zaposleno ženo pa velja to še po-

VPRAŠANJE OB UKINITVI OKRAJNE GOSPODARSKE ZBORNICE

Umestna centralizacija?

Z ukinitvijo okrajev se ukinjajo tudi razne okrajne organizacije in ustanove. Tako je med drugim predvidena tudi ukinitev gospodarskih zbornic. Na tem ni mogoče nič spremeniti. Nastaja pa vprašanje, ali je centralizacija vseh poslov dosedanjih okrajnih zbornic pri republiški gospodarski zbornici v Ljubljani umestna ali ne, in to še v času, ko gre naša politika čedalje bolj v decentralizacijo.

Dosedanje okrajne gospodarske zbornice so nastale iz združitev prej treh samostojnih zbornic, trgovinske, gostinske in industrijske. Kot take so opravile mnogo koristnega dela, saj so reševale vrsto vprašanj s svojega območja, katera so kot lokalne ustanove dobro poznale, zlasti še ko je šlo za specifične pojave in potrebe. Takih pojavov in potreb je bilo posebno veliko na našem Primorskem kot posledica četrtstoletne odtrganosti od ostalega slovenskega ozemlja. Koliko so prejšnje ločene zbornice v Kopru in Novi Gorici in koliko je nato skupna gospodarska zbornica v Kopru doprinesla do organičnejše rasti primorskega gospodarstva, nam govore neštete akcije in njihovi pozitivni rezultati.

Samo ob sebi razumljivo je, da osrednja republiška zbornica ne bo mogla s takim poznavanjem in s tako intenzivnostjo reševati primorskih vprašanj, kakor jih je okrajna v Kopru. Zaradi tega bi bilo nemara le v interesu nadaljnjega razvoja našega primorskega gospodarstva ohraniti v kakršni koli novi obliki njihovo dejavnost, morda v ustanovitvi dveh medobčinskih zbornic v Kopru in Novi Gorici. Ne bi bilo potrebno, da bi ti medobčinski zbornici ohranili vse dosedanje agende okrajne zbornice, prevzeti pa bi vsekakor morali skrb za usmerjanje naše trgovine, gostinstva in nemara tudi manjše industrije.

Možnosti za tako organizacijo dveh primorskih medobčinskih zbornic obstajajo, zato bi kazalo o tem resno razmišljati in ukrepati, in to še preden se izvede popolna ukinitev sedanje skupne primorske okrajne gospodarske zbornice v Kopru. Umestno bi dalje bilo, da bi o tem vprašanju spregovorile in povedale svoje mnenje tudi naše gospodarske organizacije. (rr)

Proizvodnja umetnih zob

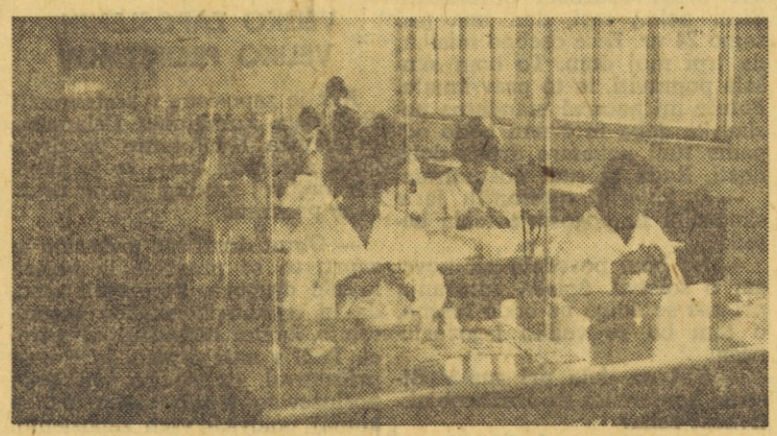

Pogled v notranjost obrata za izdelovanje umetnih zob v Novi Gorici — delavke med delom

V soboto dopoldne je bila na Prvomajski cesti v Novi Gorici slovesna otvoritev prve faze izgradnje obrata za proizvodnjo umetnih zob polident. Udeležili so se je številni gostje, predstavniki družbeno političnih organizacij in predsednik občinske skupščine Nova Gorica Jožko Štrukelj ter zvezni poslanec Milan Vižintin. Po otvoritvi so si ogledali obrate in tehnološki postopek proizvodnje.

Obrat je uredilo podjetje Poligalant iz Volčje drage, ki predeluje plastične mase, a je osvojilo tudi zapleten tehnološki postopek za proizvodnjo umetnih zob. Le-te so doslej izdelovali le v manjšem obsegu in v neprimernih prostorih v Volčji dragi. Zato so se odločili za ureditev novega obrata v Novi Gorici in vložili vanj skupaj z opremo 50 milijonov dinarjev. V njem bo zaposlenih okoli 50 delavk, ki bodo ustvarile letno za nad 300 milijonov izdelkov. Novi obrat je pomemben tudi s stališča zmanjševanja naše pasivne zunanjetrgovinske bilance, saj smo doslej precejšnje količine umetnih zob uvažali. S tem obratom in s povečanim obsegom proizvodnje bo družba prihranila letno najmanj 150.000 dolarjev.

Obrat za proizvodnjo umetnih zob v Novi Gorici je edini te vrste v državi. Letno bo izdelal okoli 6 milijonov umetnih zob v 42 oblikah in 20 barvnih niansah, pač skladno z različnimi potrebami posameznikov, ki potrebujejo umetne zobe ali proteze. Ob tem je še zlasti razveseljivo dejstvo, da so umetni zobje polident dobre kakovosti. To lastnost so jim priznale stomatološke fakultete v Ljubljani, Beogradu, Zagrebu in Sarajevu.

Ob tej priložnosti se je direktor Poligalanta Benjamin Besednjak zahvalil strokovnjakom omenjenih fakultet, kakor tudi upravi za farmacevtsko službo v Beogradu za koristne nasvete in moralno podporo ter razumevanje. Zahvalil pa se je tudi vsem ostalim, ki so pripomogli k uresničitvi ideje o novem obratu. V njem so našli delavci in delavke ob sodobnih strojih boljše pogoje za še večjo in uspešnejšo proizvodnjo. (st)

Priznanje zaslužnemu zdravniku

Konec februarja se je poslovil od Kopra vodja protituberkuloznega dispanzerja in zdravstveni svetovalec zavoda za socialno zavarovanje dr. IVAN KASTELIC, da nastopi svoje novo službeno mesto v republiškem zavodu za zdravstveno varstvo v Ljubljani.

Dr. Kastelic se je rodil 16. oktobra 1920 v Ljubljani, promoviral pa je leta 1945. Od dvajsetih let svojega zdravniškega delovanja jih je prebil 17 na Primorskem, najprej kot terenski zdravnik v Ilirski Bistrici, nato kot ftiziolog, zdravstveni analitik, svetovalec zavoda za socialno zavarovanje, javni družbeni delavec in znanstvenik v Kopru. S tako obsežnim udejstvovanjem si je pridobil za naše zdravstvo obilico zaslug, ki ne bodo pozabljene. Kot znanstveni delavec se je pa vključil v vso našo slovensko zdravstveno vedo, kar je potrdila Levičnikova nagrada, katero mu je podelilo slovensko zdravniško društvo.

Dr. Kastelic je iskreno vzljubil naše primorsko ljudstvo in odhaja s težkim srcem na svoj novi položaj. Vendar ga tudi delo v Ljubljani ne bo odtujilo od Primorske, vključeval jo bo v svoja zdravniška prizadevanja in se vedno rad vračal k nam. Zavod za socialno zavarovanje, katerega zaslužen delavec je bil vrsto let v Kopru, se je njegovega odhoda spomnil še posebej na svoji zadnji skupščini in mu izrekel vse priznanje in zahvalo. Temu priznanju in zahvali se pridružuje tudi vse naše ljudstvo, ki ga je poznalo in cenilo.

Huda prometna nesreča

V ponedeljek, 1. marca dopoldne se je pripetila huda prometna nesreča pri opekarni »Ruda« v Izoli, kjer sta trčila tovornjak s prikolico in avtobus. Dve osebi sta bili na mestu mrtvi, dve huje in dvanajst lažje ranjenih. Življenje sta izgubila Danilo Gombač, uslužbenec občinskega sodišča v Kopru, in Draga Habula, delavka v tovarni »Saturnus« v Ljubljani. Huje sta bila poškodovana Alojz Kozinac iz Ljubljane ter Tončka Mesojedec iz Zaloga pri Ljubljani.

Voznik tovornjaka Stanislav Špelič iz Parecaga pri Portorožu je peljal s praznim tovornjakom iz Izole proti Kopru. Pred opekarno »Ruda« je prehiteval avto milanske registracije, s katerim se je peljal Tržačan Claudio Janesich. Tedaj je nasproti pripeljal avtobus podjetja »Ljubljana transport«, ki ga je upravljal Matija Peterac iz Ljubljane. Srečanje je bilo silovito. Prednji levi del priklopnika je zadel v avtobus, ga oplazil in posnel od prednjih levih vrat do četrtega levega okna. Potnika Draga Habula in Danilo Gombač, ki sta sedela pri oknu na levi strani, sta bila na mestu mrtva, njuna soseda na desni strani, Alojz Kozinac in Tončka Mesojedec, pa sta bila huje ranjena.

Na kraj nesreče je takoj pripeljal rešilni avto, ki je ranjene odpeljal v izolsko bolnišnico. Voznik avtobusa je po nesreči dejal, da je imel tovorni avto prekratko varnostno razdaljo in da ne bi smel prehitevati osebnega avtomobila, ki je vozil pred njim. Pozderac je storil vse, da bi trčenje preprečil in je z avtobusom zapeljal v jarek. Voznik tovornjaka Špelič pa pravi, da je pred njim vozeči osebni avto nenadoma zavrl. Janesich pa je dejal, da je peljal počasi, ker je cesta slaba in ni imel vzroka, da bi zaviral, saj je bila cesta pred njim prosta.

Delavni RK v Sežani

V Telovadnem domu Partizan v Sežani je skupščina ugotovila, da je široko zasnovano in požrtvovalno delo članov RK na področju zdravstvene vzgoje, prve pomoči, malih sanacij, pomoči ostarelim, otroškega varstva, šolskih mlečnih kuhinj itd., bilo plodno. Med vidnejšimi uspehi na področju borbe proti TBC je treba zlasti omeniti uspelo fluorografsko akcijo, v pripravah in izvedbi katere je organizacija RK aktivno sodelovala in koristno pomagala. Največji uspeh pa so dosegli v krvodajalski akciji, ki je bila novembra lani. Od 1050 prijavljenih je 831 krvodajalcev dalo 277 litrov krvi, kar je 53 odstotkov več kot v letu 1963, ko je bilo zbranih 181 litrov krvi.

Predstavniki podmladka RK, ki so pozdravili skupščino, so tudi izročili šopek nageljnov dr. Ivanu Kastelicu, večletnemu predsedniku Okrajnega odbora RK Koper, ki se po službeni dolžnosti te dni poslavlja od Primorske. Delovni predsednik pa se mu je v imenu navzočih zahvalil za njegovo neutrudno in požrtvovalno delo, za dragocene in bodrilne napotke ter mu izrekel priznanje za zasluge, v utrjevanju organizacije RK v našem okraju.

V programu bodočega dela, ki ga je sprejela konferenca, so na prvem mestu: vključevanje in povezovanje dela RK z ostalimi družbenimi organizacijami pri reševanju problemov, življenja in dela ljudi v krajevni skupnosti, skrb za zdravje človeka, prva pomoč, pridobivanje še novih krvodajalcev, skrb za ostarele ljudi in nego bolnikov na domu, za otroško varstvo, šolske mlečne kuhinje itd.

Skupščina je izvolila nov 33-članski občinski odbor. Za predsednika je izvoljen Silvester BERNETIČ, ki je obenem delegat za republiško skupščino RK. V zvezno skupščino RK pa je delegiran tov. Ivo Pišek iz Kopra. (C. K.)

Proslava dneva žena v Izoli

Konferenca za družbeno aktivnost žensk je letos priporočila delovnim organizacijam, da ne bi imeli internih proslav, pač pa da bi namesto tega obiskali bolne in socialno šibkejše sodelavke. V okviru svojih možnosti naj bi delovne organizacije podarile ženskam 2 uri delovnega časa v soboto. Skupna proslava dneva žena bo v soboto 6. marca s pričetkom ob 19. uri v gledališki dvorani DPD Svoboda Izola. Po kratkih govorih v slovenskem in italijanskem jeziku bo nastopil ženski pevski zbor, nakar bo sledila igra v treh dejanjih »Dama — škrat«, delo španskega klasika Calderona della Barca. Delo je prevedla Jožа Vovk, režira pa Henri Ratej.

Italijanski kulturni krožek »Giordano Bruno« pa bo gostoval 7. III. ob 17. uri v Dvorih nad Izolo, kjer bo proslava dneva žena za podeželje. Italijanski kulturni krožek je za proslavo pripravil prijeten in zabaven program.

Na sam dan žena bo ženski pevski zbor obiskal Dom onemoglih Izola ob 15. uri, CIC »Giordano Bruno« pa bo ob 19. uri pripravil kulturni program za svoje članice.

V šolah bodo po razredih posvetili eno uro proslavi dnevu žena. Članice konference za družbeno aktivnost žensk pa bodo obiskale in obdarile vse ženske, ki so stare nad 65 let.

(db)

Solkanski pionirji za dan žena

Pionirji na osnovni šoli Solkan se letos skrbno pripravljajo na praznik žena, 8. marca zvečer bodo pripravili celovečerno proslavo za solkanske žene v gledališki dvorani.

Toda to pot ne bodo samo peli in recitirali. V dneh pred praznikom so namreč skupine pionirjev obiskale žene raznih poklicev v Solkanu in se z njimi pogovorili o njihovem življenju in delu. Pionirji so si vse pridno beležili in na proslavi bodo povedali, kaj so v razgovoru z ženami zvedeli, kaj so se naučili. Pionirji-risarji pa izdelujejo vizitke za vse žene, ki se bodo udeležile proslave.

Ta proslava bo hkrati prispevek osnovne šole v Solkanu k praznovanju 20. obletnice osvoboditve. (nm)

nesreče in nezgode

S traktorja je padel

Ivan Lovrič iz Ankarana je v sredo, 24. februarja popoldne upravljal traktor s prikolico, naloženo s slamo, po poljski poti iz pradskih vinogradov proti Kopru. Na tovoru so sedeli 4 delavci. Od Tribana proti Škocjanu je Lovrič na ovinku prehitro vozil in se je tovor prevrnil. Delavec KZ Koper si je pri padcu zlomil ključnico in so ga odpeljali v izolsko bolnišnico.

Avtomobila trčila

Vlaho Lucić iz Trsta se je v petek, 26. II., popoldne peljal z avtom iz Postojne proti Sežani. V Hruševju je prehiteval neki traktor, v tistem trenutku pa je nasproti pripeljal z avtom Ladislav Miklus iz Gorice. Avtomobila sta trčila. Na obeh vozilih je škode za 350.000 dinarjev.

Trčili trije avtomobili

V petek, 26. II., dopoldne so pri »Slavniku« v Semedeli pri Kopru trčili trije avtomobili, ki so jih upravljali: Stanko Prater iz Kopra, ki je vozil iz Škocjana proti Izoli, Sergio Harzarich iz Latisane (Italija), ki je vozil v isti smeri in Julij Rupnik iz Izole, ki je pripeljal iz nasprotne smeri. Prater je zavijal v levo, vanj se je zaletel z veliko hitrostjo Harzarich, nato pa še Prater v Rupnika. Na vozilih je škode za 650.000 dinarjev.

Trčila osebni in tovorni avto

Stjepan Filipović iz Podgrada je v petek, 26. II., pripeljal z avtom iz Kozine v Hrpelje in nameraval zavijati v levo. Tedaj je trčil v njega za njim vozeči tovornjak, ki ga je upravljal Anton Cucančić iz Jordanov pri Reki. Po trčenju se je tovornjak prevrnil s tovorom po cesti. Škode na obeh vozilih je za 300.000 dinarjev.

Tovornjaka sta se zaletela

Mijo Bašić iz Sombora je v petek, 26. II., vozil tovornjak iz Ribnice proti Pivki. Po sredini cestišča mu je na ovinku nad Ribnico nasproti pripeljal tovornjak, ki ga je vozil Jože Kovač iz Neverk pri Pivki. Oba tovornjaka sta trčila. Škode na vozilih je za okrog milijon dinarjev.

Pretep pred gostilno

V Neblem v Brdih je v nedeljo, 28. II., kmalu popoldne prišlo pred gostilno »Na križadi« do pretepa med Sergejem Ambrožičem iz Hruševja pri Dobrovem in Izidorjem Sirkom iz Kožbane. Sirk je med pretepom s kamnom udaril Ambrožiča v čelo in mu razbil kost. Odpeljali so ga v šempetrsko bolnišnico, proti Sirku pa uvedli kazenski postopek.

Rešilni avto v tovornjak

Jože Kovšca iz Črnega vrha je v petek, 26. II., pripeljal tovornjak iz stranske ceste na glavno v Spodnji Idriji. V istem času je po glavni cesti izza ovinka pripeljal rešilni avto, ki ga je upravljal Andrej Svetličič iz Idrije. Kljub zaviranju je rešilni avto trčil v tovornjak. V kabini rešilnega avtomobila je bila 8-letna Mirjam Dežela, ki se je laže poškodovala. Na vozilu pa je škode za 400.000 dinarjev.

Padel z motornim kolesom

Lenard Uršič iz Starega sela pri Kobaridu se je v četrtek, 25. II., pozno zvečer peljal z motorjem iz Robiča proti domu. Na ostrem ovinku je iz neznanega razloga padel, dobil pretres možganov in so ga odpeljali v šempetrsko bolnišnico.

Z motorjem v žično ograjo

Artur Rožič iz Šmihela pri Novi Gorici se je v četrtek, 25. II., zvečer peljal z motorjem iz Nove Gorice proti domu. Na odcepu ceste za Šmihel je pri zavijanju trčil v žično ograjo in padel. Dobil je pretres možganov in odrgnine po telesu. Odpeljali so ga v šempetrsko bolnišnico.

Tovornjak v ležečega kolesarja

Jože Peternel iz Cerknega je v petek, 26. II., pozno zvečer upravljal tovornjak iz Mosta na Soči proti Cerknemu. Pri Dolenji Trebuši je izza ovinka opazil na cesti klečečega moškega, zraven njega pa kolo. Zaradi prekratke razdalje ni mogel zaustaviti in je moškega zbil po cesti. Ugotovili so, da je bil Peter Pavšič iz Slapa ob Idrijci, ki je prej popival v Dol. Trebuši, nato pa cikcak vozil in padel s kolesom. Pavšiča, ki je dobil močan udarec v glavo, so odpeljali v šempetrsko bolnišnico.

Z motorjem zdrsnil pod cesto

Vid Obit iz Straže pri Idriji se je v soboto, 27. II., zvečer peljal z motorjem iz Želina proti Spodnji Idriji. Za ovinkom je zapeljal v obcestni smernik in zdrsnil potem pod cesto. Zlomil si je desno nogo in dobil še druge udarce. Odpeljali so ga v ljubljansko bolnišnico.

Z avtom v smrt

Djuro Babić iz Sežane se je v nedeljo, 28. II., zgodaj zjutraj peljal s svojim avtom v Trst. Med Fernetiči in Občinami pa se je smrtno ponesrečil. V kakšnih okoliščinah je prišlo do nesreče, še ni znano.

Rafaela Dugalin-Vojka

Prejšnji teden je umrla za posledicami vojnih naporov in mučenja v italijanskih zaporih nosilka partizanske spomenice iz leta 1941 Rafaela Dugulin-Vojka iz Škrbine na Krasu, stara komaj dobrih 51 let.

Pokojnica je spadala med redke ljudi na Krasu, ki so se že 1935. leta vključili v organiziran boj proti takratnim okupatorjem in fašizmu. Kot 22-letno dekle se je vključila v antifašistično mladinsko organizacijo in se povezala s sestro Pina Tomažiča, Danico. Pomagala je tudi zbirati prostovoljne prispevke za rdečo pomoč in opravljala številne druge naloge. V juliju 1941. leta je našla pot do osvobodilne fronte in zbirala okoli sebe mladino. Še istega leta jo je partija sprejela v svoje vrste. Zaupala ji je pomembne naloge. Pri njej so se zbirali prvi organizatorji osvobodilne fronte na Primorskem Oskar Kovačič, Anton Velušček-Matevž in drugi. V hiši je bil sedež komiteja, v kleti pa je Rafaela sama izdelovala letake ter organizirala njihovo trošenje. Pri njej je bila javka za prostovoljce, ki so iskali zveze s partizani. Toda oktobra 1942. leta so jo aretirali in zaprli najprej v Trstu, potem pa v Rimu. V zaporu so jo zverinsko mučili in ji prizadejali razne poškodbe, ki niso nikoli več izginile in jo končno spravile v prerani grob.

Medtem ko je v rimskih zaporih čakala na proces, ker se je pregrešila zoper varnost italijanske fašistične države, je razpadla Italija. Vrnila se je domov in se, čeprav hudo prizadeta, zopet vključila v aktivno delo za narodnoosvobodilno gibanje. Bila je članica okrožnega odbora AFŽ za Kras in opravljala še številne druge funkcije. Zaradi izčrpanosti, mučenja v zaporih in ilegalnega dela med vojno je morala že dve leti po končani vojni opustiti redno zaposlitev. Kljub invalidnosti je bila tudi potem aktivni družbeno politični delavec na terenu.

Na pogrebu se je zbralo prejšnji ponedeljek veliko število ljudi, njenih sobork, spomeničarjev in drugih. Pred njeno rojstno hišo sta se poslovila od nje v imenu vaščanov Cvetka Abram, v imenu Zveze borcev pa Milan Abram. Ob odprtem grobu sta ji spregovorila v poslednje slovo predstavnik občinskega združenja vojaških vojnih invalidov Vili Lipanje, v imenu občinskega komiteja ZKS, Socialistične zveze in ostalih družbeno političnih organizacij v sežanski občini pa Alfonz Grmek. Igrala ji je godba na pihala iz Prvačine. Njen mnogo prerani grob pa so zasuli številni venci in cvetje.

Škoromati iz Hrušice

No, pa vendar je prav ta čas, predpustni, po vseh naših vaseh najbolj živahen. Zakaj? Sprosti se pač vse — staro in mlado. Stare šege, ki jih ljudje gojijo tako, kot so jih podedovali, privrejo na dan, kot nikdar prej ali pozneje v letu.

V Hrušici pa letos še bolj. Že ves mesec prej se fantje z veliko vnemo pripravljajo, da bi čim bolj vzorno pokazali, kako je bilo pred petdesetimi in več leti v naši vasi. Pred leti so z nastopom v domači vasi dobili nagrado, ki je niso pričakovali, in vabilo za kurentovanje v Ptuju. Po vsej vasi je šla vest o tem kot blisk. Še stare mame so med seboj šuštjale: »Ste slišali, da gredo naši škoromati v Ptuj in da morajo tam pokazati prav stare, stare navade, nič modernega?« Silno toplo jim je bilo pri srcu. Tudi očetje in dedje niso mogli mimo dogodka. Stopili so med fante in jim pripovedovali, kako in kaj je bilo po starem.

V Hrušici so stari, lepi običaji še vedno ohranjeni. V kmečkih hišah je še mnogo skritega, na kar smo morda že pozabili, sedaj pa so na široko odprli omare in skrinje. Skrbne mame so privlekle iz njih starodavne dekliške srajce »komeše«, hlače s »šlingo« in drugo. Tudi kožuhov in ovčjih kož ni škoda. »Fantom moramo dati,« pravijo očetje, »da bodo z zvonci, kot smo mi pred petdesetimi leti, oznanjali veseli pustni čas!«

Vsa vas je spremljala svoje škoromate, ko so šli na kurentovanje v Ptuj. Na stadionu so se v nedeljo pred 30.000 navdušenimi gledalci odlično odrezali. Ponosni smo na svoje fante, na stare, lepe šege, na sproščeno pustno rajanje, ki ogreje srca mladih in starih.

V. M.

Škoromati iz Hrušice

Mala kronika iz naših komun

ROJSTVA

V koprski porodnišnici so rodile: Marija Fiego iz Grinjana — deklico, Nazmirja Salija iz Novigrada — deklico, Marija Sverko iz Fontane — deklico, Marija Merlič iz Percev — deklico, Marija Umek iz Lokve — deklico, Jožefa Kuštrin iz Sežane — deklico, Marija Nedoh iz Kopra — dečka, Obrenija Barič iz Krajne vasi — dečka, Grulia Jakomin iz Kopra — dečka, Nada Rašković iz Babičev — dečka, Alojzija Rusjan iz Vinjol — deklico, Emilija Jerman iz Izole — dečka, Milita Pangos iz Kopra — dečka, Silvana Trobec iz Sežane — dečka, Zlata Kozlovič iz Škocjana — deklico, Marija Švab iz Bertokov — dečka, Albina Šenk iz Izole — dečka, Miroslava Mitrović iz Kopra — deklico, dr. Desanka Aleksandra Žužek-Rešek iz Pirana — dečka.

V postojnski porodnišnici so rodile: Angela Zagar iz Starega trga — dečka, Veronika Frol iz Jelšan — deklico, Terezija Božič iz Čehovinov — dečka, Marija Puc iz Podkraja — dečka, Alojzija Markovič iz Postojne — dečka, Štefka Ribnikar iz Postojne — deklico, Zora Jovanovič iz Pivke — dečka, Amalija Fidelj iz Kala — dečka, Ivana Onušič iz Starega trga — dečka, Vida Batista iz Zarečice — dečka, Marija Rolih iz Zarečja — dečka, Dragica Maljevac iz Velike Bukovice — deklico, Alojzija Stefančič iz Trpčan — dečka, Stanislava Andrič iz Postojne — deklico, Nada Slatinek iz Postojne — dečka.

V novogoriški porodnišnici so rodile: Marija Bremec — deklico, Silvana Hrovat — dečka, Irena Nusdorfer — deklico, Romana Širk — deklico, Ema Žižmond — deklico, Marija Simčič — dečka, Pavla Obid — dečka, Justina Kožlin — deklico, Marija Kastelic — deklico, Alojzija Vidmar — dečka, Marjetica Černigoj — dečka, Ermina Keber — dečka, Ida Brezigar — dečka, Miroslava Markič — deklico, Ivana Koglot — dečka, Ana Marija Zgavec — deklico, Marija Melink — dečka, Antonija Trampuž — deklico, Nikolaja Trebižan — deklico, Marija Peršič — deklico.

V idrijski občini so rodile: Vera Gregorač iz Idrije — dečka, Olga Kalan iz Poljan — deklico, Doroteja Prezelj iz Zakriža — dečka.

POROKE

V Kopru so se poročili: varilka Matilda Mlinarič iz Šmarij in vratar Avgust Beržan iz Šmarij, dijakinja Cvetka Pavlin iz Kopra in uslužbenec Serdjo Jagodič iz Kopra, učiteljica Jožefa Laznik iz Šmarij in šofer Pavel Jejčič iz Pirana, natakarica Marija Stepančič iz Ankarana in zidar Ivan Kuzelj iz Galincev, delavka Marija Markežič iz Kopra in gostilničar Jožef Vincenc Kosovel iz Kopra, uslužbenka Marija Rmilija iz Kopra in elektromehanik Aldo Jermaniš iz Kopra, gospodinja Ana Harcet iz Bertokov in elektrovarilec Djuro Naglič iz Staro Petrovega sela.

V Izoli so se poročili: delavka Lilijana Pavlovič iz Izole in mizar Albin Maršič iz Trsta, natakarica Jordana Lovrečič iz Vanganela pri Kopru in uslužbenec Marijan Krmac iz Vanganela pri Kopru, delavka Marija Hrvatin iz Malije in delavec Mario Dugan iz Marine di Ravenna.

V Postojni so se poročili: uslužbenka Slavoljuba Volk iz Belskega in ključavničar Ivan Klemenc iz Gorenj, hotelski tehnik Marija Paj iz Pivke in tehnolog Vilibald Cafuta iz Maribora, delavka Stanislava Požar iz Postojne in zidar Josip Job iz Zlogonj, delavka Ivana Vadnjal iz Studenca in avtomehanik Sergej Stegel iz Malega Ubeljskega, delavka Angela Simčič iz M. Ubeljskega in delavec Anton Premrl iz M. Ubeljskega, šivilja Adela Perenič iz Klenika in zidar Franc Požar iz Bukovja, uslužbenka Ivana Dekleva iz Petelinj in inženir elektrotehnike Anton Likar iz Sežane, delavka Marija Suban iz Pivke in šofer Stanislav Adam iz Pivke, delavka Ljudmila Keš iz Knežaka in avtobusni sprevodnik Karlo Smerdel iz Gradca, kuharica Katarina Čič iz Izole in avtomehanik Ivan Jager iz Zagona, delavka Ana Japelj iz Studenega in strugar Jakob Simsič iz Studenega.

V Ilirski Bistrici so se poročili: gospodinjska pomočnica Angela Koprivnik iz Il. Bistrice in delavec Alojz Urh iz Il. Bistrice, delavka Marija Valenčič iz Prema in mizar Anton Pecman iz Prelož, delavka Nevija Vrtelj iz Podgraj in delavec Franc Prosen iz Zabič, gospodinja Marija Baša iz Kuteževega in delavec Jože Šestan iz Kuteževega, gospodinja Olga Škrlj iz Dol. Zemona in šofer Ivan Valentinčič iz Modreja, gospodinja Vida Gulja iz Velikega brda in delavec Jože Ujčič iz Velikega brda, učiteljica Marija-Luisa Faragona iz Il. Bistrice in delavec Emil Ličan iz Podgraj.

V Sežani so se poročili: kmetovalka Marija Seražin iz Sel in kmetovalec Jože Škapin iz Vrabč, trgovska pomočnica Lovrenca-Marija Renko in uslužbenec Branko Škornik iz Hrpelj, delavka Branka-Marija Kljun iz Mislič in delavec Ivan Placer iz Lokve.

V ajdovski občini so se poročili: delavka Antonija Cuk iz Ajdovščine in šofer Roman Sen iz Ajdovščine, delavka Marija Žen iz Budanj in delavec Ivan Krašna iz Budanj, gospodinja Katarina Fabčič iz Orehovice in šofer Bruno Bratož iz Podbrega, delavka Danila Krečič iz Podbrega in kmet Bernard Trošt iz Podbrega.

V Novi Gorici so se poročili: učiteljica Marija Bajec iz Srednje Kanomlje in železostrugar Stanislav Bolčina iz Idrije, delavka Alojzija Simčič iz Biljane in šofer Amedeo Bonetti iz Gradisce d'Isonzo, delavka Ema Bevčič iz Kojskega in delavec Štefan Bucik iz Kambreškega, uslužbenka Lovrenca Bukovec iz Bukovice in traktorist Ciril Črnivec iz Bukovice, uslužbenka Gabrijela Gregorčič iz Tolmina in mizar Bojan Gerbec iz Volč, natakarica Marija Košir iz Dombrave in avtoprevoznik Julijan Skvarča iz Nove Gorice.

Na krajevnem uradu Dutovlje sta se poročila: kmetovalka Pavla Štok iz Dutovlja in kmetovalec Franc Ščuka iz Kobjeglave.

V Tolminu so se poročili: šivilja Pavlina Kogoj iz Nove Gorice in mizar Jožef Drašček iz Nove Gorice, delavka Viktorija Božič iz Šebrelj in krojač Franc Bizjak iz Gabrji, kuharica Bernarda Božič iz Šel nad Podmelcem in delavec Ivan Rejc iz Poljubinja.

V Idriji sta se poročila: delavka Ana Prezelj iz Šebrelj in ključavničar Albert Belingar iz Kromberka.

V Cerknem sta se poročila: delavka Julijana Pirih iz Jagršč in šofer Jakob Gantar iz Cerkna.

V Črnem vrhu sta se poročila: delavka Justina Čuk iz Predgriž in rudar Filip Bezeljak iz Mrzlega loga.

V Sp. Idriji sta se poročila: tekstilna delavka Vida Čibej iz Ajdovščine in študent ekonomije Jakob Zagožen iz Bočne.

SMRTI

V koprski občini so umrli: Ana Ivančich (86) iz Kopra, Frančiška Dobrila (65) iz Kopra, Ivana Bradač (75) iz Kačič, Ivan Švab (75) iz Zazida, Josip Korva (57) iz Kampel.

V izolski občini so umrli: Milan Mitrašević (28) iz Buj, Giovanni Debernardi (88) iz Vinjol pri Piranu, Josip Kotiga (71) iz Fernetičev pri Bujah, Marija Hervatič roj. Pečar (83) iz Portoroža, Sebastijan Šik (75) iz Rižane, Lazar Bembič (69) iz Boršta pri Kopru.

V postojnski občini so umrli: Ivana Likar (74) iz Postojne, Anton Kolenc (60) iz Belskega, Franc Klemen (90) iz Studenega.

V ilirskobistriški občini so umrli: Anton Iskra (71) iz Novokračine, Ivana Rutar (73) iz Fabcev, Anton Stupar (91) iz Račič.

V sežanski občini so umrli: Brana Grozdan (51 dni) iz Orleka in Ivan Suban (59) iz Štanjela.

V ajdovski občini so umrli: Marija Krečič (78) iz Vrhpolja, Marija Pirjevec (82) iz Sela, Filip Terčelj (98) iz Ajdovščine, Amalija Šinigoj (73) iz Dobravelj, Lovrenc Renar (81) iz Gaberja, Ivana Frajderajh iz Vipavskega Križa.

V Novi Gorici so umrli: Jožef Rakušek (53), Jožko Prezelj (1 dan), Peter Rot (27), Majda Krapež (1 dan), Avgust Vončina (36), Avgust Arčon (36), Franc Gabrijelčič (90) in Marija Slamič (67).

V Dutovljah so umrli: Danica Žerjal (43) iz Pliskovice, Ivana Suc (80) iz Pliskovice, Anton Žerjal (74) iz Pliskovice, Marija Hrib (67) iz Poljane pri Štjaku in Justina Pegan-Zvokelj (85) iz Avbera.

Na Mostu na Soči so umrli: Marijana Smrekar (81) s Kneže, Ana Kovačič (71) iz Bače pri Modreju.

V tolminski občini je umrla: Katarina Humar roj. Cotič (92) iz Tolmina.

V Grahovem ob Bači je umrl: Jožef Prezelj (84) iz Kuka.

V idrijski občini so umrli: Ivana Majnik roj. Koder (84) iz Idrije, Frančiška Šavelj roj. Majnik (81) iz Čekovnika, Ljudmila Gruden roj. Jež (67) iz Idrije, Ivana Bogataj roj. Blažič (80) iz Idrije in Franc Podobnik (73) iz Vojskega.

KRVODAJALCI

V tednu od 21. do 28. februarja so darovali kri za bolnike v Transfuzijski postaji Izola:

BOLNIŠNICA VALDOLTRA: Anton Ačko, Angela Babič

DIMNIKARSTVO IZOLA: Franc Klobasa

DROGA PORTOROŽ: Marija Batistič, Vika Kenda

LAMA DEKANI: Aleksander Furlanič

MEHANOTEHNIKA PIRAN: Drago Rak

OSNOVNA ŠOLA PORTOROŽ: Andjelka Golob, Leopold Hrobat, Irena Kovačič, Cvetka Zega, Ivica Žnidaršič

POŠTA KOPER: Vice Glavan

ŠCKS KOPER: Marjan Vidmar

TRGOAVTO KOPER: Avguštin Bečaj, Franc Nampelj

ZAHVALA

Nenadoma nas je zapustil naš ljubljeni sin in brat

GUSTELJ ARČON

Iskreno se zahvaljujemo vsem, ki so nam v teh težkih trenutkih kakorkoli pomagali. Posebno se zahvaljujemo bratrancu Egonu, vsem prijateljem, sorodnikom, g. župniku in vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti.

Volčja draga, 25. februarja 1965

Žalujoči: mama Katarina in sestra Jolanda

Primorske NOVICE

Izdaja Zavod »Primorske novice« Koper z dopisništvom v Novi Gorici — Ureja uredniški odbor — Direktor in glavni urednik Slavko Jež — Odgovorni urednik France Gerželj — List izhaja vsak petek — Posamezna številka 20 din — Letna naročnina 800 din, polletna 400 din, plačljiva vnaprej — Letna naročnina v tujino 2.000 din — Sedež Zavoda (uredništvo in uprava) Koper, Ulica Osvobodilne fronte 12 Telefoni: direktor 21-470, uredništvo 21-481, uprava 21-751 — Dopisništvo v Novi Gorici, Ulica IX. korpusa, telefon 21-171 — Rokopisov in fotografij ne vračamo — Bančni račun 602-11-602-27 pri podružnici NB v Kopru — Stavek tiskarna ČZP »Primorski tisk« Koper, tiskarna »Ljudska pravica« Ljubljana in tiskarna ČZP »Soča« Nova Gorica — Rotacijski tisk: tiskarna »Ljudska pravica« Ljubljana.

Dežurna zdravniška služba

Od 6. marca od 14. ure do 8. marca do 7. ure dežurajo za območja splošnih ambulant:

NOVA GORICA:

dr. Miroslav Vuga, Zdravstveni dom Nova Gorica, telefon 21-141 in 21-182.

MIREN, DORNBERK in ŠEMPETER:

dr. Rudolf Šinigoj, klicati postajo LM Dornberk, telefon štev. 02.

KANAL in DOBROVO:

dr. Dušan Tramšak, klicati postajo LM Kanal, telefon štev. 02.

Za nujne obiske na domu v popoldanskem in nočnem času so v stalni pripravljenosti od 8. do 13. marca za naslednja področja ambulant:

NOVA GORICA:

dr. Miroslav Vuga in dr. Svetislav Ignjatovič, Zdravstveni dom Nova Gorica.

ŠEMPETER:

dr. Aleksander Nardin, Splošna ambulanta Šempeter.

Za območja splošnih ambulant DOBROVO, DORNBERK, KANAL IN MIREN so vedno v stalni pripravljenosti ambulantni zdravniki in občani naj nujne obiske naročajo v ambulantah ali na stanovanju krajevno pristojnega zdravnika.

Mali oglasi

VELIKA IZBIRA ŽENSKEGA IN MOŠKEGA BLAGA ter vsakovrstne konfekcije v manufakturni trgovini STOJAN UDOVIČ — TRST, Trg Ponterosso 5 in Piazza Vecchia 2

AVTO DOBAVA CARLO LUPO Amortizerji, bati, batni obročki, blazinice, generalna popravila in pregledi motorjev — Obloge, preproge, glušilci za izpušne cevi »ABARTH«. Posebni popusti! — Trst, Ulica S. Francesco 18, tel. 28-667

AVTOMATSKI PRALNI STROJ »REX« kupim. Ponudbe poslati na naslov: Kavčič Janez, Lesce, blok III.

MOTORNO KOLO »Zindap« 70 ccm, prodam. Ivan Kumar, Imenje 27., p. Kojsko.

VEČJO otroško posteljo z vložkom, pralni stroj ALBA CYGNUS in 2 žična vložka z žimnicami zelo ugodno prodam. Pojasnila v skladišču LIPA, Koper, Muzejski trg 7.

KOSILNICO 350 ccm, z dvotaktnim motorjem, angleške znamke Williers, s koso široko 80 cm, primerno za vsak teren, zraven tega ima tri priključke: žago, frezerje za okopovanje, črpalko in priključek za prikolico, ugodno prodam. Bevk, Vipavski Križ, Cesta 39, p. Dobravlje.

ZA ENOSOBNO ali večje stanovanje v Kopru ali bližnji okolici nudim 300.000 din nagrade. Ponudbe pošljite pod »Zakonca brez otrok« na oglasni oddelek.

RADIO KOPER

VSAK DAN: 6.15 Glasba za dobro jutro — 6.30 Poročila — 6.35 Glasba za dobro jutro — 13.30 Poročila — 14.30 Radijski dnevnik — 14.45 Reklame in zabavna glasba — 15.30 Radijski dnevnik.

NEDELJA, 7. marca

9.05 Mladi pred mikrofonom — 9.20 Zabavni zvoki — 9.45 Poje zbor primorskih študentov »Vinko Vodopivec« — 13.30 Sosednji kraji in ljudje — 14.00 Glasba po željah — 14.30 Poročila — 14.40 Reklame in zabavna glasba — 14.45 Glasba po željah (II) — 14.30 Nedeljsko popoldne domačih pesmi in melodij — 18.30 Športna nedelja na Primorskem.

PONEDELJEK, 8. marca

13.40 Operna panorama — 15.00 Dalmatinske popevke — 15.15 Igrajo mali ansambli — 15.40 Iz športnega življenja na Primorskem — 15.50 ... ritmov s pianistom Charlie Kunz.

TOREK, 9. marca

13.40 Od popevke do popevke — 14.00 Šola in življenje — 14.20 Poje otroški zbor RTV Ljubljana pod vodstvom Janeza Kuharja — 15.00 Za oddih in razvedrilo pojo in igrajo: Heinz Munsonius, Bijela Strijele, Franco Motta, Lola Novaković in Peter Nero — 15.45 Slovenske narodne pesmi.

SREDA, 10. marca

13.40 Mala prodajalna plošč — 14.00 Pesmi in plesi naše domovine — 15.00 Jugoslovanski pevci pred mikrofonom — 15.45 Slovenske narodne pesmi.

ČETRTEK, 11. marca

13.40 Znani valčki z orkestrom Gorni Kramer — 14.00 Glasba po željah — 15.00 Operni almanah — 15.40 Vprašanja tedna (razgovori, razprave, mnenja) — 15.50 Glasbena medigra.

PETEK, 12. marca

13.40 Poje zbor RTV Ljubljana — 14.00 Popularne skladbe — 15.00 Melodije za vas — 15.45 Domači ansambli.

SOBOTA, 13. marca

13.40 Za prijetno razpoloženje — 14.00 Popevke v soboto ob dveh — 15.00 Mali koncert zabavne glasbe — 15.40 Kulturni zapiski — 15.50 Poje Ivanka Pavlovič.

KINO

KOPER: 5. do 7. marca ital.-špan. barv. film »Lažni zakon«, 8. in 9. marca jug. film »Izdajalec«, 10. marca franc. film »Živali«, 11. marca amer. film »Sedem grešnikov«.

IZOLA: 5. marca ital.-franc film »Tovariši«, 6. in 7. marca amer. barv. film »Vlomilec«, 7. in 8. marca franc. film »Živali«, 9. in 10. marca amer. film »Sedem grešnikov«, 11. marca jug. film »Izdajalec«.

ŠKOFIJE: 6. marca sovj. film »Ivanovo detinstvo«, 7. marca ital. film »Tovariši«, 9. marca amer. barv. film »Vlomilec«, 11. marca franc. film »Živali«.

SMARJE: 6. marca ital. film »Tovariši«, 7. marca sovj. film »Ivanovo detinstvo«, 10. marca amer. barv. film »Vlomilec«.

POSTOJNA: 5. marca amer. barv. film »Najboljši od vsega«, 6. in 7. marca franc. barv. film »Roberto de la Rocca«, 9. in 10. marca sovj. barv. film »Bele noči«, 11. in 12. marca jug. film »Noro poletje«.

AJDOVŠČINA: 5. do 7. marca angl. barv. film »Rop z orožjem«, 9. in 10. marca amer. barv. film »Razkošje v travi«, 11. marca amer. film »Človek zver«.

ŠEMPETER — 5. marca italijanski film SKRIVNOSTNA GROFICA, 6. in 7. marca ameriško-jugoslovanski barvni film DOLGE LADJE, 9. in 10. marca italijanski barvni film RIMSKA SUŽNJA, 11. marca ameriški barvni film MARILYN MONROE.

NOVA GORICA — Od 5. do 7. marca jugoslovanski barvni film MARS NA DRINO, 9. marca ameriški barvni film MARILYN MONROE, 10. marca italijanski film SKRIVNOSTNA GROFICA, 11. italijanski barvni RIMSKA SUŽNJA.

SOLKAN — 5. marca angleško-jugoslovanski barvni film DOLGE LADJE, 6. marca italijanski film SKRIVNOSTNA GROFICA, 7. marca ameriški barvni film ZAKON PRERIJE.

KANAL — 6. marca italijanski barvni film RIMSKA SUŽNJA, 7. marca ameriški barvni film MARILYN MONROE, 9. in 10. marca jugoslovanski barvni film MARS NA DRINO, 11. marca angleško-jugoslovanski film DOLGE LADJE.

PRVAČINA — 5. marca ameriški barvni film MARILYN MONROE, 7. marca italijanski film RIMSKA SUŽNJA, 8. marca jugoslovanski barvni film MARS NA DRINO, 10. marca angleško-jugoslovanski film DOLGE LADJE.

SEMPAS — 7. marca PRINC IGRAČKA, 8. marca angleško-jugoslovanski barvni film DOLGE LADJE, 11. marca jugoslovanski barvni film MARS NA DRINO.

TOLMIN: 5. do 7. marca amer. barv. film »Mož z zlatim samokresom«, 9. do 11. marca jug. film »Dvojni obroč«, 10. in 11. marca jug. film »Nevesinjska puška«.

KOBARID: 6. in 7. marca angl. film »Valček toreadorjev«, 10. marca ital. film »Slasti sobotnega večera«.

televizija

jugoslovanska TV (JRT)

NEDELJA
7. marca

9.00 Kmetijska oddaja — Beograd, 9.45 Mendov spored — Zagreb, 10.30 »Lassie«, film za otroke — Zagreb, 11.00 Svetovno prvenstvo v umetnem drsanju v Coloradu Springsu (do 12.00) — Evrovizija, ... Prenos športnega dogodka — Zagreb, ... Posnetek smučarskih skokov v Planici — Ljubljana, 18.00 Mladinski TV klub — Ljubljana, 19.00 Svetnik, serijski film — Ljubljana, 20.45 Quiz — Beograd

PONEDELJEK
8. marca

18.10 Risanke — Zagreb, 18.45 Energokombinat Velenje — Ljubljana, 19.15 Tedenski športni pregled — Beograd, 20.40 Anton Šoljan: SOVA, TV igra — Beograd, 21.40 Posnetek tekme v hokeju na ledu med moštvoma Kanade in ZDA — Finska — Ljubljana

TOREK
9. marca

19.00 Posnetek s svetovnega prvenstva v umetnem drsanju v Coloradu Springsu — Zagreb

SREDA
10. marca

18.40 TIK-TAK — Ljubljana, 18.45 Dosežki znanosti — Ljubljana, 19.45 CIK-CAK — Ljubljana, 20.40 Črno na belem, zabavno glasbena oddaja — Zagreb, 21.40 Kulturna panorama — Ljubljana, 22.20 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu, srečanje SZ : Švedska (posnetek) — Ljubljana

KDOR VARČUJE, BO UPORABLJAL

TOALETNO MILO

ČETRTEK
11. marca

17.40 Oddaja za otroke — Beograd, 18.45 Po Jugoslaviji — Beograd, 19.15 Glasbena porota — Ljubljana, 19.45 V kinu bomo videli — Ljubljana, 20.40 A. Vojinović: KRI NI VSE, TV drama — Ljubljana, 21.30 Ali razumete sodobno glasbo? — Ljubljana, 22.00 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu: srečanje SZ : ZDA in CSSR : Kanada — Beograd

PETEK
12. marca

18.10 TV za otroke — Ljubljana, 18.45 Rdeči signal — Beograd, 19.15 Sami so izbrali — Beograd, 19.45 TV akcija — Ljubljana, 22.30 Sprehod po svetovnih galerijah — Ljubljana

SOBOTA
13. marca

13.00 Helsinki — svetovno prvenstvo v hokeju: srečanje SZ : ČSSR — Evrovizija, 17.40 Oddaja za otroke — Ljubljana, 18.05 Glasbeni odmevi — Zagreb, 19.30 Vsako soboto — Ljubljana, 19.45 CIK-CAK — Ljubljana, 20.40 Sprehod skozi čas — Ljubljana, 21.10 Humoristična oddaja — Beograd, 22.00 Golo mesto — serijski film — Ljubljana, 22.50 Svetovno prvenstvo v hokeju — posnetek srečanja Švedska : Kanada — Ljubljana

RAI italijanska TV

NEDELJA
7. marca

Prvi program:

10.15 Kmetijska oddaja — 15.00 Prenosi športnih dogodkov — 17.00 Atrakcije iz japonskega cirkusa »Komošita« in nadaljevanje romana o Robinsonu — 18.00 Dogodivščine »Železne roke« — 19.10 Reportaža o športnem dogodku — 21.00 »Vaški gospodar« — dramatizacija dela Dostojevskega — 22.25 Športna nedelja

Drugi program:

18.00—18.40 Simfonični koncert: Chopin — Koncert št. 1 v E-molu za klavir in orkester — 21.15 Prva stran — 22.15 Rezerviran čas

PONEDELJEK
8. marca

Prvi program:

17.30 Oddaja za otroke — 19.15 Knjižni znak — 21.00 »TV-7«, zanimivosti doma in po svetu — 22.00 »Črni biser«, serijski film A. Hitchcocka — 22.25 Simfonični koncert dirigira Charles Münch

Drugi program:

21.15 »Razbijite obroč«, celovečerni ameriški film — 23.00 Svetovno prvenstvo v hokeju na ledu — srečanje Kanada : ZDA

TOREK
9. marca

Prvi program:

17.30 Oddaja za otroke — 19.15 Tri umetnosti — 21.00 »Ana, primi za puško«, celovečerni film z Divjega Zapada — 22.40 Tedenski pregled literature in umetnosti

Drugi program:

21.15 SPRINT, športna oddaja — 22.00 Demetrio Pianelli — ponovitev oddaje

SREDA
10. marca

Prvi program:

17.30 Oddaja za otroke — 19.15 Razna mišljenja in srečanja — 21.00 Almanah zgodovine, znanosti in drugih humanih dejavnosti — 22.00 Srečanje z jazzom

Drugi program:

21.15 Herman Sudermann »Poročnik Fritz«, igra — 22.00 Evrovizijski prenos s svetovnega prvenstva v hokeju na ledu — srečanje SZ : Švedska

ČETRTEK
11. marca

Prvi program:

17.30 Oddaja za otroke — 19.15 Nasveti za kmetovalce — 21.00 »Detektivka«, serijski film — 21.50 Predpremiera — 22.45 Petnajst minut z ...

Drugi program:

21.15 »Semenj sanj«, zabavno-glasbena oddaja — 22.30 Najprisrčnejše, tedenska oddaja s TV pošto in razgovori z gledalci

PETEK
12. marca

Prvi program:

17.30 Oddaja za otroke — 19.15 Komorni koncert — 21.00 Shakespeare »Antonio in Kleopatra«, TV drama

Drugi program:

21.15 Žalostna Evropa — 22.15 Kdo poje za ljubezen in kdo za zabavo

SOBOTA
13. marca

Prvi program:

15.00 Torino — prihod kolesarske dirke Milano—Torino — 16.00 Evrovizija — Hamburg: nogometna tekma med Italijo in Nemčijo — 17.45 Oddaja za otroke — 21.00 »Studio ena«, zabavno-glasbena oddaja — 22.15 Kronika XX. stoletja

Drugi program:

21.15 Železna doba — 22.15 »Do zadnjega«, serijski film — 23.05 Evrovizija — svetovno prvenstvo v hokeju na ledu: srečanje Švedska : Kanada — ... Prenos športnega dogodka

Komisija za sklepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri

Gostinskem podjetju Šempeter pri Novi Gorici

razpisuje delovna mesta za restavracijo:

1. dve kvalificirani kuharici
2. tri kvalificirane natakarje ali natakarice

Pogoji: pod 1. kvalificirana kuharica z gostinsko šolo ali večletno prakso,

pod 2. kvalificiran gostinski delavec ali delavka z znanjem italijanskega in delno nemškega jezika.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Ponudbe s kratkim življenjepisom pošljite na gornji naslov.

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš delovni tovariš

Metod Hvala

mesar

Dobrega, požrtvovalnega sodelavca in tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Tolmin, 1. marca 1965

Kolektiv mesarskega podjetja »KLAVNICA TOLMIN« Tolmin

Četrto nagradno žrebanje

Vsi vlagatelji, ki bodo v času od 1. februarja do 31. maja 1965 vložili na hranilno knjižico najmanj 50.000 dinarjev in to vlogo vezali na odpovedni rok ali za dobo nad 12 mesecev, pridejo v poštev pri NAGRADNEM ŽREBANJU, ki bo dne 7. junija 1965.

ŽREB BO RAZDELIL 40 NAGRAD, IN SICER:

1 moped
1 televizijski sprejemnik
3 električne gramofone
10 transistorskih sprejemnikov
5 fotografskih aparatov
10 mikserjev
10 hranilnih knjižic po 10.000 din

Razen žrebanja imajo vlagatelji še to ugodnost, da se jim take hranilne vloge obrestujejo po 6,5 % letno.

Vloge sprejema KOMUNALNA BANKA KOPER s svojimi poslovnimi enotami v Kopru, Izoli, Ilirski Bistrici, Piranu, Postojni in Sežani.

Odločite se za takšno varčevanje, koristili boste sebi in skupnosti!

KOMUNALNA BANKA KOPER

KRONIKA — OBJAVE — OGLASI — KRONIKA — OBJAVE — OGLASI

Socialistična republika Slovenija

SKUPŠČINA OBČINE TOLMIN

Komisija za prodajo hiš družbene lastnine

razpisuje

na osnovi uredbe o prodaji stanovanjskih hiš (Uradni list FLRJ, št. 17/53) in dopolnitve k tej uredbi (Uradni list FLRJ, št. 31/53), po sklepu skupščine občine Tolmin, sprejetem na seji dne 24. 10. 1964.

javno dražbo

ki bo v ponedeljek, dne 22. marca 1965, ob 9. uri v prostorih krajevnega urada Kobarid, za stavbe od zap. št. 1 do 37 tega razpisa in v torek, dne 23. marca 1965, ob 9. uri na sedežu občine Tolmin, za stavbe od zap. št. 38 do 45 kot sledijo:

1. Hiša v Borjani št. 15/1; z izklicno ceno . . 233.600 din
2. Hiša v Breginju št. 48/15; z izklicno ceno . . 26.000 din
3. Hiša v Breginju št. 11/24; z izklicno ceno . . 323.560 din
4. Hiša v Logjeh št. 60/15; z izklicno ceno . . 47.340 din
5. Gosp. poslopje v Logjeh; z izklicno ceno . . 31.200 din
6. Hiša v Logjeh št. 72/6; z izklicno ceno . . . 17.000 din
7. Gosp. poslopje v Logjeh; z izklicno ceno . . 5.000 din
8. Gosp. poslopje v Logjeh; z izklicno ceno . . 20.000 din
9. Hiša v Logjeh št. 67/11; z izklicno ceno . . 65.448 din
10. Hiša v Logjeh št. 68/81; z izklicno ceno . . 9.500 din
11. Gosp. poslopje v Logjeh; z izklicno ceno . . 25.000 din
12. Gosp. poslopje v Logjeh; z izklicno ceno . . 22.000 din
13. Gosp. poslopje v Logjeh; z izklicno ceno . . 17.000 din
14. Hiša v Logjeh št. 8/57; z izklicno ceno . . 94.320 din
15. Hiša v Sedlu št. 25/13; z izklicno ceno . . 332.800 din
16. Gosp. poslopje v Sedlu; z izklicno ceno . . 42.000 din
17. Hiša v Kredu št. 18/34; z izklicno ceno . . 43.400 din
18. Hiša v Kredu št. 57/61; z izklicno ceno . . 26.800 din
19. Hiša v Kredu št. 59/19; z izklicno ceno . . 101.920 din
20. Gosp. poslopje v Kredu; z izklicno ceno . . 42.880 din
21. Gosp. poslopje v Kredu; z izklicno ceno . . 8.000 din
22. Hiša v Starem selu št. 22/52; z izklicno ceno 55.000 din
23. Hiša v Starem selu št. 17/48; z izklicno ceno 38.000 din
24. Hiša v Kobaridu, Krilanova št. 14; z izklicno ceno . . . . . 434.160 din
25. Hiša v Kobaridu, Gregorčičeva št. 2; z izklicno ceno . . . . . 470.250 din
26. Hiša v Kobaridu, Šarfova št. 5; z izklicno ceno . . . . . 467.160 din
27. Hiša v Kobaridu, Manfredova št. 11; z izklicno ceno . . . . . 100.000 din
28. Hiša v Idrskem št. 15/101; z izklicno ceno . 502.200 din
29. Hiša v Soči št. 54/55; z izklicno ceno . . . 34.000 din
30. Gosp. poslopje v Soči; z izklicno ceno . . 4.000 din
31. Gosp. poslopje v Soči; z izklicno ceno . . . 2.000 din
32. Hiša v Soči št. 87/88; z izklicno ceno . . . 271.040 din
33. Gosp. poslopje v Soči; z izklicno ceno . . 5.000 din
34. Gosp. poslopje v Soči; z izklicno ceno . . 14.000 din
35. Hiša v Soči št. 114/116; z izklicno ceno . . 225.600 din
36. Hiša v Čezsoči št. 25/19; z izklicno ceno . . 176.000 din
37. Gosp. poslopje — hiša na Žagi št. 134; z izklicno ceno . . . . . 156.000 din
38. Hiša v Volčah št. 68/13; z izklicno ceno . . 84.800 din
39. Hiša na I. pri Bači (na plečeh) 2; z izklicno ceno . . . . . 25.000 din
40. Hiša na I. pri Bači (na plečeh) 65; z izklicno ceno . . . . . 35.000 din
41. Gosp. poslopje na I. pri Bači (na plečeh); z izklicno ceno . . . . . 20.000 din
42. Gosp. poslopje na I. pri Bači (na plečeh); z izklicno ceno . . . . . 15.000 din
43. Hiša v Gor. Trebuši št. 99; z izklicno ceno . 60.000 din
44. Gosp. poslopje v Gor. Trebuši; z izklicno ceno . . . . . 25.000 din
45. Gosp. poslopje v Gor. Trebuši; z izklicno ceno . . . . . 10.000 din

Dražbe se lahko udeležijo državljani SFRJ, ki pred pričetkom javne dražbe položijo pri komisiji za prodajo hiš kavcijo v višini 10 % od izklicne cene za stavbo, ki jo nameravajo kupiti. Dražbeni in plačilni pogoji ter druge informacije so interesentom na razpolago pri oddelku za finance Skupščine občine Tolmin.

»Kmetijski priročnik 1965«

je žepna knjiga, v kateri so objavljene številne zanimivosti, zlasti iz živinoreje, navodila, praktični nasveti iz kmetijstva ter prispevki, ki bralce na poljuden način seznanjajo z najnovejšim stanjem v posameznih kmetijskih panogah.

Če ga želite dobiti, samo izpolnite priloženo naročilnico in nam jo pošljite — poslali vam ga bomo takoj!

Naročilnica za »KMETIJSKI PRIROČNIK 1965«

Podpisani .....

Kraj ..... hiš. št. .....

Pošta .....

naročam »Kmetijski priročnik 1965«

»Kmetijski priročnik 1965« bom plačal, ko bom prejel knjigo. »Kmetijski priročnik 1965« stane 850 dinarjev.

(podpis) .....

Znamka za 15 din

Časopisno podjetje

Kmečki glas

Ljubljana,
Miklošičeva 4/1
p. p. 47/L

ALI IMATE V TUJINI SORODNIKA, PRIJATELJA, ZNANCA?

Naročite zanj

mesečno ilustrirano revijo

RODNO GRUDO

in vsakoletni zbornik

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR

Naši redni publikaciji RODNO GRUDO in KOLEDAR pošiljamo naročnikom – slovenskim izseljencem – v 36 različnih držav sveta. Bralci se preko njih seznanjajo z življenjem v Sloveniji in Jugoslaviji in z življenjem naših ljudi v tujini. Z lepo slovensko besedo in številnimi fotografijami jih publikaciji povezujeta z domovino in jih spominjata na rodni kraj.

RODNA GRUDA prinaša poleg zanimivih sestavkov v slovenskem in delno v tujih jezikih razna pojasnila in nasvete o izseljenjskih vprašanjih, ki zanimajo naše starejše in mlajše izseljence kakor tudi tiste, ki so začasno na delu v tujini.

SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR pa je bogato opremljena ilustrirana knjiga trajne vrednosti, ki poleg koledarskega dela in novic prinaša sestavke iz zgodovine slovenskega izseljenstva in mnogo drugega prijetnega branja.

RODNO GRUDO in **KOLEDAR** naročite čimprej pri

SLOVENSKI IZSELJENSKI MATICI
LJUBLJANA, Cankarjeva 1/II

Zavod Postojnske jame Postojna

razpisuje

stalna delovna mesta jamskih vodnikov z znanjem tujih jezikov, posebno francoskega in ruskega jezika.

KMETOVALCEM,

KI SI ŽELIJO DOBRO KOSILNICO

priporočamo odlično
»FIGARO« MOTORNO KOSILNICO

tovarne Nibbi, ki ima:

motor po želji (na petrolej, bencin ali nafto);
štiri različne uporabne širine;
visoka in nizka kolesa;
diferencial, ki ga lahko blokiraš;
posebno brzino za vožnjo na cesti;
sedem različnih priključkov (n. pr. žago, škropilnico in podobno);
obenem pa se v nekaj minutah lahko spremeni v mali traktor.

Obrnite se na zastopnika **FRANCA TERPINA — Števerjan** (San Floriano — Gorizia) — Italija, kjer boste dobili vsa potrebna pojasnila v slovenščini.

Delavci s Primorske, ki si v Ljubljani lahko sami priskrbijo stanovanje, lahko dobijo zaposlitev z možnostjo kasnejše priučitve v Tovarni kleja, Ljubljana, Šmartinska 50.

Interesenti naj se pismeno ali osebno zglasijo v tovarni.

TOVARNA KLEJA LJUBLJANA

Upravni odbor Tekstilne tovarne »OKROGLICA« Volčja draga pri NOVI GORICI

razpisuje delovno mesto

tehničnega vodje podjetja

Pogoji: tekstilni tehnik — tkalske stroke — z najmanj triletno prakso.

Osebni prejemki po pravilniku podjetja ali po dogovoru.

Stanovanje za sedaj ni zagotovljeno.

Prijave sprejema uprava podjetja do zasedbe delovnega mesta.

VSEM ŽENAM-ČIPKARICAM
ČESTITAMO ZA 8. MAREC

Dan žena

Čipkarska zadruga Idrija

Na podlagi 2., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 16. in 22. člena zakona o urejanju mestnega zemljišča (Uradni list LRS št. 8/63) in odloka Skupščine občine Koper št. 465-11/63 od 1/7-1963 (Uradni glasnik okraja Koper št. 13/63)

razpisuje

Stanovanjski sklad občine Koper po sklepu 19. redne seje upravnega odbora z dne 26/2-1965

PRIGLASITEV

potreb za gradnjo garaž na območju Koper-mesto, Semedela, Šalara in Škocjan.

1. **Orientacijska cena urejene parcele za eno garažo znaša**
   — **za območje Koper-mesto . . . . . 50.000 din**
   — **za območje Semedela, Šalara in Škocjan . 30.000 din**
2. **Interesenti so lahko fizične in pravne osebe, morajo pa**
   — **dostaviti priglasitev Stanovanjskemu skladu z navedbo območja in števila potrebnih garaž najkasneje do 25/3-1965;**
   — **vplačati garancijski znesek 5.000 din kot varščino na tekoči račun Sklada pri Narodni banki Koper št. 602-11-687-4 in priložiti potrdilo o vplačilu k priglasitvi. Če interesenti odstopijo od priglasitve, izgubijo varščino v korist Sklada.**
3. **Interesenti dobijo potrebna pojasnila vsak dan v rednem delovnem času. O načinu in pogojih pridobitve pravice za gradnjo garaž bodo interesenti obveščeni naknadno.**

Stanovanjski sklad občine Koper

UPRAVA GORIŠKIH VODOVODOV NOVA GORICA

razpisuje naslednja delovna mesta:

1. **gradbenega tehnika, specializiranega za nizke gradnje**
2. **kvalificiranega šoferja — mehanika D-kategorije**
3. **nekvalificiranega delavca**

Pogoji: pod 1.: gradbeni tehnik za nizke gradnje z odsluženim vojaškim rokom
pod 2.: kvalificiran šofer D-kategorije z odsluženim vojaškim rokom
pod 3.: nekvalificiran delavec doma iz Goriških Brd in z odsluženim vojaškim rokom.

Interesenti naj prinesejo ali pošljejo pismene ponudbe z opisom dosedanje zaposlitve na upravo goriških vodovodov Nova Gorica do 20. marca 1965.

Osebni dohodki po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Stanovanja niso zagotovljena.

Tomos vam želi srečno vožnjo

11

Prejšnji teden smo si v našem kotičku ogledali, kako lahko sami vzdržujemo rezervoar in krmilo colibrija, danes pa se seznanimo z vzdrževanjem njegovega najpomembnejšega dela — motorja in izpušnega sistema.

Motor je vsekakor najobčutljivejši sklop vozila in zato seveda najprivlačnejši za razne eksperimente, popravila in podobno. Lastnik lahko brez skrbi sam opere vplinjač, ga prepiha, posebno glavno šobo, ni pa priporočljivo podvzemati kakršnokoli regulacijo zraka in položaja igličaste šobe. Vse, kar v zvezi s tem lahko stori lastnik sam, je, da zamenja šobo z rezervno. Zelo preprost poseg je tudi pranje in naoljenje čistilca zraka, ki se nahaja v dušilcu sesalnih šumov, izdelanem iz plastične mase.

Montaža in demontaža glave valja sta zelo preprosta posega. Po daljši eksploataciji se namreč na glavi valja naberejo saje, ki škodljivo vplivajo na delovanje motorja, posebno zato, ker povzročajo tako imenovani »most« na svečki. Glavo je treba očistiti s takim predmetom, ki ne pušča na površini prask, nato pa ponovno montirati tako, da se vijaki zategnejo diagonalno in se zaradi tega lahko enakomerno prileže jo na valj. Nikakor pa ni za povprečnega voznika colibrija priporočljivo, da snema valj, saj montaža valja ni tako preprosta stvar. Pri montaži glave valja je treba seveda paziti na to, da bodo hladilna rebra potekala vzporedno z zračno strujo, ki prihaja od ventilatorja, kajti v nasprotnem primeru se bo motor premočno segreval.

Čiščenje svečke je vsakdanje opravilo voznika colibrija in večina ga opravlja pravilno in brez napake. Reguliranja predvžiga, spreminjanja razdalje platinskih prekinjevalcev in podobnega, pa naj se povprečni mopedist ne loteva sam. Brez potrebnega orodja in instrumentov je to tudi praktično nemogoče. Tako orodje in instrumente imajo samo strokovnjaki v Tomosovih servisnih delavnicah. Tudi čiščenje platinskih prekinjevalcev ni priporočljivo, saj se pogosto dogaja, da postanejo zaradi čiščenja tudi brezhibne platine nesposobne za delovanje.

Prav tako ni priporočljivo reguliranje prestav na izhodni ročici v motorju, saj zahteva to delo podrobno poznavanje motorja in njegovega mehanizma.

Občasno pa je dobro, če kontroliramo vijake, s katerimi je motor pritrjen na okvir, prav tako pa tudi pedale in ročice pedalov. Če namreč vijaki, ki držijo motor, niso dovolj priviti, se pri manjšem številu obratov sliši tolčenje, ki seveda ni zaželeno.

Tisto, kar tudi tovarniški tehnično servisni strokovnjaki najbolj priporočajo lastnikom colibrijev, ki vzdržujejo svoje mopede sami, pa je redno čiščenje izpušnega sistema. Tomosovi colibriji so, kot je znano, opremljeni z dvema vrstama izpušnih sistemov. Nekateri imajo tako imenovani izpušni lonec, drugi pa izpušno cev iz dolge kromirane cevi.

Izpušni lonec ima na koncu dve tanki cevki, ki se po prevoženih 1000 do 1500 kilometrov zamašita in takrat motor slabo vleče, se preveč greje in porablja več goriva. Z odvijanjem matic se te cevke zelo preprosto demontirajo in prav tako lahko očistijo s koncem žice. Po čiščenju je treba cevki oprati v nafti ali bencinu in prepihati.

Če ima colibri dolgo izpušno kromirano cev, je treba odviti obe matici na končnem delu cevi in izvleči konusni del. V notranjosti sta dve odprtini za izhod izpušnih plinov, ki se po prevoženih 1500 do 2000 kilometrov zamašita in prav tako povzročata slabo vlečno moč motorja, pretirano gretje motorja in večjo porabo goriva. Čiščenje je prav tako preprosto, kot pri izpušnem loncu.

Po vsakih prevoženih 2500 do 3000 kilometrih se nabere precej saj tudi v izpušnem kanalu valja in v tistem začetnem delu izpušne cevi, kjer je le-ta pritrjena na valj. Najbolje je, če čiščenje izpušnega kanala valja in začetka izpušne cevi izvrši servisna delavnica, saj je pri tem opravilu potrebno valj popolnoma osvoboditi od motorja. Če bi namreč valja ne odstranili, bi se znalo pripetiti, da bi s predmetom, s katerim čistimo kanal in cev, poškodovali bat in valj, škodljive saje pa bi lahko dospele tudi v valj.

Zahvaljujoč tehničnim in voznim lastnostim je colibri res vozilo za vsakogar in za vsako priložnost.

(Tovarna motornih vozil TOMOS Koper) Foto: Jože Kološa

Koper se je odpovedal

Kakor je znano, bi moralo biti evropsko prvenstvo v jadranju za razred Snipe leta 1966 v Kopru. Lokalni forumi so pripravili vse potrebno in tudi začeli s pripravami okvirnega načrta. Republiški forumi pa so se odločili, da prvenstva ne bo in naj Koper kandidira leta 1968. Njihovi razlogi so dokaj utemeljeni. Slovenija letos prireja svetovno prvenstvo v namiznem tenisu in veslaško prvenstvo Evrope na Bledu, prihodnje leto pa bo na vrsti Planica in hokej. Vse te prireditve bodo angažirale ogromna finančna sredstva. Zaradi tega je primerneje, da se evropsko prvenstvo v jadranju odloži na pozneje, ko ga bo možno finančno primerneje podpreti.

Fafangel v San Remo?

Po nepotrjenih vesteh naj bi eden izmed najboljših jugoslovanskih jadralcev vseh časov Mario Fafangel iz Kopra odpotoval te dni v San Remo, kjer bi sodeloval kot tehnični sodelavec pri gradnji in pri preizkušanju jadralnih objektov.

Fafangel naj bi se odločil za ta korak, ker je že nekaj časa brez zaposlitve in je ogrožena njegova osebna eksistenca.

Kolikor so te vesti točne, se seveda nujno postavlja vprašanje, kako da nismo mogli najti sredstev za aktivizacijo tega izkušenega jadralnega strokovnjaka pri nas na področju vežbanja mladine, kot tehničnega svetovalca pri gradnji in preizkušanju objektov, pri organizaciji jadralnih prireditev itd. Res je menda v zadnjem času dobil Fafangel neko ponudbo za obiskovanje tečaja za inštruktorje, toda vprašanje je, ali so bila urejena gmotna vprašanja in zakaj je ta ponudba prišla tako pozno?

Mladina na smučeh

Po številnih uspešnih smučarskih tečajih je šolska mladina koprskega okraja priredila tudi vrsto zanimivih tekmovanj od šolskih, občinskih pa do okrajnih. Na okrajnem srednješolskem prvenstvu na Lokvah in občinskih prvenstvih Tolmina na Livku in Nove Gorice prav tako na Lokvah, je nastopilo okoli 300 mladih smučarjev iz 17 šol, kar je nazoren dokaz za veliko priljubljenost smučarskega športa med našo šolsko mladino.

Kot zanimivost naj povemo, da je na srednješolskem prvenstvu na Lokvah prijetno presenetila EGS iz Nove Gorice, ki je premagala favorizirane smučarje iz Idrije in Postojne. Med posamezniki je najprijetneje presenetil Poljanšek iz Idrije, ki je premagal v veleslalomu letošnjega mladinskega državnega prvaka — Novogoričana Slokarja. Na občinskem šolskem prvenstvu, pravtako na Lokvah, so imeli največ uspeha tekmovalci osnovne šole Nova Gorica, med posamezniki pa je treba omeniti trojnega zmagovalca domačina Vojka Ceja. Na šolskem prvenstvu občine Tolmina so bili najboljši Kobaridčani, med posamezniki pa Rutar iz Bovca.

Za konec pa še najboljši na posameznih tekmovanjih.

Lokve — Srednješolsko prvenstvo Primorske. Veleslalom — moški: 1. Poljanšek (I), 2. Slokar (NG); ženske: 1. Korošec (T), 2. Cuznar (T). Teki — moški: 1. Uranjek (GSŠ-P), 2. Alič (I). Skoki: 1. Cej (EGŠ), 2. Mlekuž (EGŠ). Ekipno: 1. EGŠC Nova Gorica 1659,2, 2. GSŠ Postojna 1556, 3. Gimnazija Idrija 1454 itd.

Lokve — Šolsko prvenstvo Nove Gorice. Veleslalom — st. pionirji: 1. Vončina (S), 2. Požar (NG); st. pionirke: 1. Pavlin I., 2. Pavlin M. (NG). Ml. pionirji: 1. Cej (L), 2. Vončina (NG). Ml. pionirke: 1. Pignatari, 2. Šubic (Š). Teki — st. pionirji: 1. Kogoj (S), 2. Mavri (L). St. pionirke: 1. Savle, 2. Paglavec (Č); ml. pionirji: 1. Cej (L), 2. Bratuž (Č), ml. pionirke: 1. Petrovič (Č), 2. Šinigoj (Š). Skoki — st. pionirji: 1. Marušič (S), 2. Bremec (NG) in ml. pionirji: 1. Cej (L). Ekipno: 1. Os. šola Solkan 4575, 2. Os. šola Nova Gorica 3473, 3. Os. šola Šempeter 2852 točk itd.

Livek — Šolsko prvenstvo Tolmina. Veleslalom — st. pionirji: 1. Rutar (B), 2. Mrabič (B). Ml. pionirji: 1. Hrast (K), 2. Burger (P). St. pionirke: 1. Melinc (K), 2. Dreščck (K). Ml. pionirke: 1. Matelič. Teki — st. pionirji: 1. Žorž (B), 2. Loncener (K), ml. pionirke: 1. Medved (B), 2. Matelič (K). St. pionirke: 1. Slapničar (K), 2. Strukelj (B). Ml. pionirji: 1. Dreščck (K), 2. Melinc (K). Skoki — ml. pionirji: 1. Kovač (K), 2. Flajs (B). St. pionirji: 1. Rutar (B), 2. Uršič (K). Ekipno: 1. Os. šola Kobarid, 2. Os. šola Bovec, 3. Os. šola Tolmin. (a)

Kolenc deseti

V Delnicah je bilo v nedeljo na 60-metrski skakalnici meddruštveno tekmovanje v smučarskih skokih. Nastopilo je 44 skakalcev iz 18 klubov iz Slovenije in Hrvaške.

Kolenc je s skokoma 44 m in 44,5 metra zasedel 10. mesto. Zmagal je član »Enotnosti« iz Ljubljane Koprivšek. Ivan Rutar

NOVA GORICA : TRIGLAV 2:4

Novogoričanom ne gre

Nedeljsko prijateljsko nogometno srečanje med kranjskim Triglavom in domačo Novo Gorico si je ogledalo le malo število gledalcev. Le-ti so bili z igro domačega moštva zadovoljni vse do 78. minute, ko je prišlo do nepričakovanega preokreta. Domači so namreč močno popustili, razigrani gostje so to izkoristili in le sreči gre pripisati, da v zadnjih minutah niso »nasuli« še več golov. Kje je vzrok za poraz, smo se povpraševali po tako nepričakovano visokem porazu? Težko je najti pravilen odgovor. Res je, da se temu deloma krivi igralci sami. Kljub temu pa je treba vzroke iskati bržkone tudi drugje. Znano je namreč, da so Novogoričani iz treh zadnjih srečanj potegnili v svojo korist samo pol točke. Iz prejšnjih let, pa dobro vemo, da so prav v predpripravah na spomladansko prvenstvo vedno zmagovali in so bili nepremagljivi za kvalitetno močnejša moštva. Pred upravo, tehničnim vodstvom kluba in igralci stoji torej odgovorna naloga. Poiskati je treba vzroke te krize. Za sedaj še ni nič izgubljeno. Do prvenstva preostanejo še dve nedelji, se pravi še dvoje prijateljskih srečanj.

Ne smemo pozabiti tudi tega, da porazi, pa najsi bodo tudi prijateljski, psihično utrujajo igralce, slaba igra pa močno vpliva tudi na gledalce, kar se najbolje vidi pri blagajni.

Predtekmo tega srečanja so mladinci Triglava odločili v svojo korist z rezultatom 2:1.

V nedeljo gostuje v Novi Gorici enajstorica ljubljanske Svobode. (a)
J. L.

Še vedno nepripravljeni

Preteklo nedeljo sta se v Vipavi pomerili v prijateljski nogometni tekmi domača ekipa NK Vipava in gostje NK Primorje iz Ajdovščine. Srečanje si je ogledalo okrog 200 gledalcev.

Ekipi iz dveh različnih rangov sta v nedeljo razočarali gledalce, ki so prihiteli na igrišče, da vidijo, kako so njihovi ljubljenci pripravljeni na začetek tekmovanja. Domačini, ki so dvomili v to, ali bodo v prvenstvu sploh nastopili zaradi pomanjkanja igralcev, so bili dober partner Ajdovcem. Igrali so borbeno, vendar s premajhnim smislom za kombinacije, saj sta oba gola, ki so jih dosegli, bila le naključje.

Gostje so nastopili brez petih standardnih igralcev. Igrali so nepovezano, premalo borbeno in občutek smo imeli, da so podcenjevali nasprotnika.

Za obe ekipi lahko rečemo, da nista pripravljeni za prvenstvo in bo potrebno še precej trdega dela, če bosta hoteli doseči zaželeni cilj.

TRADICIONALNI VELESLALOM S KUKA

ZMAGA LIVČANOV

Ob lepem vremenu in številnih gledalcih je bil v nedeljo na Livku tradicionalni veleslalom z vrha Kuka. Organizator domače društvo Partizan je v sodelovanju z okrajno komisijo za smučanje v Novi Gorici to zimsko-športno manifestacijo skrbno pripravilo, saj je bila po množičnosti, kvaliteti in novih rekordih na tej progi ena izmed najuspešnejših doslej.

Tekmovanja se je udeležilo nad sto najboljših alpskih smučarjev iz Bovca, Kobarida, Tolmina, Idrije, Nove Gorice, Vrhnike in gostje iz Trsta. Največja konkurenca je bila med člani, zlasti med domačini in Idrijčani, starimi smučarskimi rivali. Ob tem je treba pohvaliti množično udeležbo mladine, saj je na zahtevni progi tekmovalo precej pionirjev. Nastopilo je tudi več starih veteranov — petdesetletnikov. Za člane in starejše mladince je bila huda preizkušnja zlasti v strmini na progi tik pod startom in malo pred ciljem. Za vse ostale kategorije so progo prilagodili množičnosti.

Člani in starejši mladinci so prevozili 2800 m dolgo progo skozi 48 vratc ter s 500 m višinske razlike. Tudi za ostale kategorije tekmovalcev je bila proga dokaj zahtevna. Pionirji so na primer pokazali veliko tehničnega znanja, prisebnosti in borbenosti, saj so vozili na progi dolgi 1200 metrov s 25 vratci in 230 m višinske razlike.

Ekipno je zmagalo TVD Partizan Livek s 4151,62 točke in si tako že drugič zapored osvojilo prehodni pokal. Sledi Idrija s 3.481,36 točke ter končno mladi smučarski klub iz Nove Gorice z 2977.09 točke na tretjem mestu.

Rezultati posameznikov so naslednji: člani: 1. Medved — Livek 2,24,6, 2. Medved II. — Livek 2,29.4, 3. Logar — Idrija 2,31,4. — Starejši mladinci: 1. naš državni prvak Slokar Nova Gorica 2,39,9, 2. Jurjavčič — Idrija 2,43,9, 3. Jordan — Idrija 2,47,2. Članice: 1. Skočir — Nova Gorica 1,23,3, 2. Pavšič — Nova Gorica 1,35,9. Mladinke: 1. Kortič — Nova Gorica 1,39,9, 2. Eržen — Idrija 1,40,6, 3. Gačnik — Nova Gorica 1,52,5. Mlajši mladinci: 1. Poljanšek — Idrija 1,03,2, 2. Troha — Idrija 1,03,6, 3. Rutar — Bovec 1,06,5. Pionirji: 1. Miklavič — Idrija 1,09, 2. Križnik — Idrija 1,13,2, 3. Nanut — Idrija 1,14,0. Pionirke: 1. Pignatari Nova Gorica 1,33,1, 2. Gnezda — Idrija 2,07,9, 3. Dreščck — Livek 2,113. Veterani: 1. in 2. brata Dreščck z Livka 1,05,8 oziroma 1,20,0, 3. Miklavič — Idrija 1,21,3. (st)

Medobčinske tekmovalne skupnosti

V zvezi z ukinitvijo okrajev je nastalo vprašanje, kam naj se v bodoče priključi občinska zveza za telesno kulturo v Idriji. Bilo je več predlogov, dokler nista obveljali dve varianti: ali v medobčinsko tekmovalno skupnost Nova Gorica ali priključitev k Notranjski. O tem je bilo v Idriji več posvetovanj, razgovori pa tudi v Ljubljani. Končno so se odločili, da se Idrija v športni dejavnosti priključi Notranjski, se pravi Logatcu, Vrhniki, Cerknici, Viču in verjetno tudi Postojni. Idrijčani so prevzeli tekmovalne skupnosti za smučanje, orodno telovadbo in namizni tenis.

Idrijski športniki so se za priključitev k Notranjski odločili predvsem zato, ker se bodo v takšni povezavi občutno zmanjšali finančni stroški. Kvaliteta se bo v večini panog zvišala. Jasno pa je, da bo smučanje z odstopom Idrije iz primorskih tekmovalnih skupnosti precej izgubilo, toda za Idrijčane je važen napredek predvsem na tem področju. Tega napredka v primorski skupnosti ne bi mogli doseči, kar je pokazalo tudi zadnje tekmovanje v Logu pod Mangartom, kjer je bilo dve tretjini vseh tekmovalcev iz Idrije.

Nedavno je bila v Idriji prva seja vseh občinskih zvez Notranjske, kjer so se dogovorili o tekmovalnih programih in o dokončni ustanovitvi medobčinske tekmovalne skupnosti v omenjenem sestavu. S. P.

Uspeh primorskih tekmovalcev

Mariborsko Pohorje je bilo pred kratkim prizorišče republiškega prvenstva najboljših smučarjev slovenskega elektrogospodarstva. V izredno močni konkurenci — nastopilo je okoli tristo športnikov — so z velikim uspehom nastopili tudi primorski smučarji iz Soških elektrarn, Elektro Gorica in Elektrogospodarskega šolskega centra v Novi Gorici. Kljub težkim tekmovalnim pogojem so se maloštevilni primorski tekmovalci vrnili domov s pomembnimi uspehi.

V moštveni razvrstitvi so dosegli najboljši rezultat tekači Elektro Gorica (Medved, Beguš in Mlekuž), ki so osvojili odlično tretje mesto z vsega dve minuti zaostanka za zmagovalci, kar pomeni, da bi z malo več športne sreče lahko osvojili tudi prvo mesto. Med posamezniki pa sta se najbolj izkazala Ludvik Medved (Soške elektrarne) in Franc Medved (Elektro Gorica, enota Tolmin). Prvi z zmago v veleslalomu, med mlajšimi člani, drugi pa s četrtim mestom v teku na 6 km med mlajšimi člani in tretjim mestom v veleslalomu za starejše člane. (a)

Rokomet

V soboto in nedeljo je bilo odigrano II. in IV. kolo medobčinske rokometne lige za moške in ženske.

Rezultati — moški: III. kolo: Koper I. : Izola 17:7, Koper II. : Piran 8:22, Iplas : Jadran 26:5, EAŠC : Delfin 20:14.

IV. kolo: Izola : Delfin 26:16, Jadran : EAŠC 11:19, Piran : Iplas 13:8, Koper I. : Koper II. 25:13.

Lestvica po IV. kolu:

1. Piran	4	4	0	(68:28)	8
2. Iplas	4	3	1	(67:32)	6
3. Koper I.	4	3	1	(47:49	6
4. Izola	4	2	2	(47:49)	4
5. EAŠC	4	2	2	(59:62)	4
6. Koper II.	4	2	2	(61:73)	4
7. Delfin	4	0	4	(36:63)	0
8. Jadran	4	0	4	(40:103)	0

V ženski konkurenci sta bili odigrani le dve tekmi, ker nista prišli na igrišče ekipi Jadrana in EAŠC.

Rezultati — ženske: Piran : Delfin 15:0, Koper I. : Koper II. 15:6.

V vodstvu je Piran pred Koprom I. (»E«)

NAMIZNI TENIS

Ajdovščina : Sežana 5:4

V Domu JNA v Ajdovščini sta se prejšnjo nedeljo pomerili v prijateljskem srečanju ekipi Ajdovščine in Sežane. V izredno napetem in razburljivem srečanju so zmagali domačini z rezultatom 5:4.

Po ekipnem dvoboju je bil še turnir posameznikov, ki se ga je udeležilo 10 igralcev. Na koncu so bili trije igralci z istim številom točk, vendar je zmagal Božič zaradi boljše razlike v setih. J. L.

»Tabor« nepremagljiv

Prijateljska nogometna tekma v okviru priprav za spomladanski del prvenstva se je pred 300 gledalci odigrala v nedeljo, 28. februarja. Sodil je Čonda iz Prestranka. Strelci: Grmek v 42. minuti, Meden v 68. minuti in Delizaimović v 90 minuti.

TABOR: Planinšek II, Kadič, Paradizo, Kocijan (Planinšek I), Trebec, Grmek, Kobal, Uršič, Delizaimović, Meden, Bogatec.

SAVA: Bistan (Ovčak), Bahar, Dermastia, Mikulčič, Hočevar, Dolenc, Starčević (Plešec), Modronja, Novak (Verbič), Medič, Ložar.

V tekmi, ki je bila vse drugo, le prijateljska ne, je bilo mnogo grobosti z obeh strani. V začetku so bili gosti v rahli premoči. V 23. minuti je malo manjkalo, da ni prišlo do prvega gola v korist gostov. S hitro protiakcijo, ki je bila najlepša v vsej igri, je vratar Planinšek v krasni paradi zaključil. Takoj nato je Tabor prešel v hitre protinapade, ki so bili kronani v 42. minuti, ko je Grmek dosegel prvi gol za domačine.

Drugi polčas je potekal v premoči domačinov, ki so v 63. minuti zvišali rezultat na 2:0. Nad Delizaimovićem je napravil Dermastia grob prekršek, kar je prineslo prosti strel za Tabor in gol Medena. Gosti so začeli z grobo igro, pri čemer sta prednjačila Dermastia in Bahar. Deset minut pred koncem je sodnik izključil Dermastio zaradi prigovarjanja. Tik pred koncem je Delizaimović postavil končni rezultat. Sodnik je tekmo podaljšal za 4 minute zaradi nenehnega prigovarjanja igralcev.

Pokazalo se je, da je Tabor popolnoma pripravljen na začetek sezone, kar pa za Savo ne bi mogli reči. (m)

Koper : Slovan 2:1!

Okrog 800 gledalcev je v nedeljo zadovoljno zapuščalo koprski stadion. Ne samo zaradi nepričakovane zmage nad jesenskim republiškim prvakom, ampak predvsem zaradi dobre igre, ki so jo pokazali domačini. Vsekakor so Koprčani dobro izrabili zimski odmor in se temeljito pripravili za spomladanski del prvenstva v drugi republiški ligi. Igrajo ostro in požrtvovalno, hkrati pa tudi tehnično dokaj dobro. Srečanje s Slovanom je pokazalo, da ima Koper vse možnosti za osvojitev prvega mesta in za uvrstitev v prvo republiško ligo. Morda največje, odkar obstaja klub. Te možnosti pa seveda ne smejo poceni zapraviti. Vse tekme je treba vzeti izredno resno, kajti nobenega dvoma ni, da bodo vse enajstorice prav proti Kopru zaigrale z največjo vnemo. (lo)

Aleksander Kovačič:

Viharna pot

2

(Izpoved prekomorskega borca v jubilejnem letu svobode)

Da je bil zdravniški pregled na gradu Sv. Justa v Trstu samo slepilo in gola formalnost, smo lahko takoj ugotovili po tem, da so naborni oficirji potrjevali vse od kraja, vse šibke in bolne, pa zdrave in močne in nekatere še prave otroke med njimi. Mimogrede so nam dali še vojaški nahrbtnik, dve konservi in dva hlebčka črnega vojaškega kruha ter nas stisnili v poimenske sezname — pa smo bili del vojaškega stroja fašistične Italije. Vse skupaj se nam je zdelo kot grde sanje, ko smo se po pregledu zbirali po dvorišču in ugibali, kateri fronti nas je Duce namenil za topovsko hrano. Rusija in Afrika sta se nam najbolj vrteli po glavi.

Prisluhnili smo skupini fantov poleg nas — nekje s Krasa so morali biti. Pogovarjali so se, kako so nas Italijani pobrali zato, da ne bi šli k partizanom. Vedeli so še povedati, da so se pred nekaj dnevi pojavili partizani tudi v okolici Kozine in da je nekaj fantov odšlo z njimi in kako so zato besneli fašisti.

Partizani! Vse nas je prevzela ta beseda. Spomnili smo se, s kakšno divjo gonjo so nas fašisti odvračali od njih in jih prikazovali kot neljudi, krvoloke, razbojnike, brezverce ... Zdaj pa nenadoma spet partizani. »To so naši ljudje, Slovenci. Borci proti fašizmu, za svobodo, za materin jezik ...« Kako lepe so nam bile zdaj te besede. Svoboda, Slovenci, naša pesem, partizani! Zavestno sem začel doživljati zadnje dogodke in se nenadoma zavedel: »Tudi jaz sem Slovenec. Slovenci so v partizanih, jaz pa ... Kaj bo le z menoj?«

Proti večeru so nas nekako spravili v četverorede in nas začeli poimensko klicati, preštevati in urejati. Nato se je iz kasarne vsula četa oboroženih vojakov, ki so nas obkolili in potem odprli velika dvoriščna vrata, da bi nas odpeljali na ulico. Toda to se jim ni kar takoj posrečilo. Vrata so namreč zastavili in se nato vsuli na dvorišče naši svojci, ki so za nami prišli v Trst z vseh strani Primorske in Istre. Nastala je prava zmešnjava in klicanje vsevprek. Domači so nas klicali in hoteli zvedeti, kam nas peljejo, kaj bo z nami. Vojaki in karabinjerji so nam s puškinimi kopiti odprli pot na ulico in nas nato končno le prignali na železniško postajo, kjer je na nas čakal poseben vlak. Zbasali so nas v živinske vagone ter za nami zaprli in zaklenili vrata. Še pisk lokomotive in vlak se je jel škripajoče premikati s postaje. Do nas so še prihajali posamezni klici, slišali smo jok in krike, potem pa je samo še monotona pesem koles po železniških tračnicah prihajala do naših ušes. Tesno nam je bilo pri srcih, ko smo v mislih ugibali, kakšni usodi naproti nas vlak pelje v črno noč.

Tema v vagonu je tesnobo še povečala. Nekaj klopi v njem je bilo samo v napoto. Radi bi se ulegli, pa se ni dalo ne na klop in ne na tla. Mučila nas je neznosna žeja, pa nihče ni imel niti kapljice vode. Nihče ni govoril. Pestile so nas žalostne misli. Enakomerno cincanje nas je uspavalo in v zatohlem, smrdljivem zraku smo kar nekako otopeli in se napol zaspani dramili le ob eviljenju zavor, kadar je vlak zmanjševal že tako počasno vožnjo.

Čez noč se tako ni zgodilo nič posebnega, z dnem pa smo začeli opreza ti skozi majhna zamrežena okna po okolici, ki je brzela mimo nas. Peljali smo se skozi majhno železniško postajo, pa nismo mogli ugotoviti, katera naj bi bila. Nasipi je namreč zakrival vlak z udobnimi potniškimi vagoni, v katerih so se šopirili Švabi, se smejali in nekaj prepevali. »Vidiš jih, zlodeje. Mi pa kot živina ...«

Vlak je leno otjazil dalje in se večkrat tudi ustavil. Videli smo, da je bila proga na več mestih bombardirana, in delavce, ki so jo hiteli popravljati. To se je ponavljalo zlasti v bližini železniških postaj ali v njihovi neposredni bližini.

Vlak se je spet ustavil na veliki železniški postaji. Zdaj smo lahko ugotovili, da smo v Firencah. Tedaj pa so nam nenadoma že tudi odprli vrata. V ušesa nam je udarilo divje zavijanje alarmnih siren, pomešano z neznanskim vpitjem Italijanov, ki so jadrno tekli v zaklonišča.

Bombni letalski napad. Tudi mi smo poskakali z vagonov, vendar nismo iskali zaklonišča — bilo nam je le za vodo. Sirene so kar naprej zavijale, vmes pa so treskale bombe. Kamor smo se obrnili, povsod je bilo vse v dimu in plamenih. Vojaka ni bilo videti nikjer nobenega. Naleteli smo na preluknjano vagonsko cisterno, iz katere je v curkih teklo vino. Ker nismo imeli posod, smo ga zajemali v perišča in slastno pili. Malo naprej smo si iz gorečega vagona nabrali cigaret in konserv in se založili, kakor je kdo mogel.

Pogled na postajo je bil strašen. Celi vlaki so bili v plamenih. V gorečih vagonih je pretresljivo mukala živina. Vse je bilo razdejano. Tudi če bi hoteli, ne bi mogli nikomur pomagati. Prevrnjeni vagoni, trupla in ruševine — vse je bilo na kupu. Nad mestom je krožila samo še ena letečа trdnjava, toda ni več odmetavala bomb — verjetno je le še fotografirala opravljeno delo.

Ko je minil alarm, so jeli iz lukenj lezti naši hrabri spremljevalci. Vpijoč na ves glas so si dajali pogumа. Gonili so nas proti našemu vlaku, ki je ostal začuda cel in skoraj da nepoškodovan. Spravili so nas v vagone, vendar pa nas niso več zaklenili — vrata so ostala napol odprta. Komaj so za silo popravili progo, nas je vlak potegnil dalje proti jugu. Pa nismo prišli daleč, ko smo se spet ustavili. Nad nami so srebrnobeli jeklени ptiči spet nesli stresat svoja strahotna jajca nad italijanska mesta. V daljavi smo slišali grmenje in videli gejzire črnega dima, ki so vse bolj na gosto kipali v neho. Vojna se je z vsem svojim trpljenjem vračala tja, odkoder so jo tako zmagoslavno ponesli fašistični bajoneti.

Zadnje NOVICE

Koper – Nova Gorica, 5. marca 1965

KOSIGIN NE MARA V BONN

V Bonnu je povzročila veliko razočaranje in zmedo izjava sovjetskega premiera Kosigina, da v sedanjem trenutku »ne vidi nobenega razloga«, zakaj bi potoval v Zahodno Nemčijo. Dobro poučeni zahodnonemški dnevnik »Generalanzeiger« pravi, da politični krogi ocenjujejo ta Kosiginov odgovor kot »odklonitev povabila v poniževalni obliki«, kar utegne pripeljati do »ponovne zaostritve v odnosih med Moskvo in Bonnom«.

Ta ugotovitev lista kaže očitno, kako mučno vzdušje je v Bonnu, ki bi mu po porazu njegove politike na Bližnjem vzhodu in v Afriki vsaj načelna privolitev sovjetskega premiera prinesla precejšnje olajšanje. Politični krogi v Bonnu so zlasti iz sebe zato, ker Kosigin hkrati, ko se odvrača od Bonna, izraža željo, da bi se sestal s predsednikom de Gaullom »vseeno, kdaj in kje«.

Tito obišče Alžirijo

Predsednik republike Tito bo letos aprila obiskal prijateljsko republiko Alžirijo. Obisk je napovedal predsednik Alžirije Ben Bela na seji centralnega komiteja narodnoosvobodilne fronte (FLN) v Alžiru pretekli teden.

ZDA nočejo pogajanj

Generalni sekretar OZN U Tant je na tiskovni konferenci dejal, da se položaj v Vietnamu vedno bolj slabša ter da bi ameriško ljudstvo sprejelo rešitev spora s pogajanji, če bi poznalo resnico. Poudaril je, da je med »glavnimi prizadetimi« posredoval, toda zaman.

Zato svet napeto in zaskrbljeno pričakuje, kaj mu bodo prinesli bližnji dnevi. Zahteve za prenehanje vojne v Južnem Vietnamu se množijo. Nadaljuje se zakulisna diplomatska dejavnost, da bi preprečili zaostritev. Pariz in Moskva sta dala pobudo za sklicanje mednarodne konference, zamisel podpirajo London, nevezane države, posamezni državniki in seveda ves miroljubni svet.

Toda Washington trmasto vztraja, da je napadalec Severni Vietnam, toda zaman, saj dejstva potrjujejo nasprotno. Moskva zahteva umaknitev ameriških čet iz Južnega Vietnama in tudi iz Južne Koreje. Sovjetski premier Kosigin je na televiziji opozoril Washington, da Sovjevska zveza ne bo držala rok križem in bo okrepila obrambno moč Severnega Vietnama. Takšna so trenutno dejstva in v tem je velika nevarnost, da se utegne lokalna vojna razbohotiti v svetovni spopad, v katastrofo naše civilizacije.

Washington za razorožitev?

Tuje agencije poročajo iz Washingtona, da so ZDA sedaj pripravljene na popuščanje pri pogajanjih o razorožitvi v Ženevi. To sklepajo predvsem iz pogostih stikov med predstavniki Sovjetske zveze in ZDA na zasedanju Generalne skupščine OZN. Baje so se razgovori sukali največ o tem vprašanju. Razen tega je v Washingtonu zavladala bojazen, da bi se kmalu utegnilo povečati število atomskih držav, ki bi v tem posnemale Kitajsko. V Washingtonu poudarjajo, da je že sedaj najmanj deset držav doseglo tak tehnični razvoj, da si lahko izdelajo lastno jedrsko orožje. Če se pa to uresniči, potem bo skoraj nemogoč vsak sporazum o prepovedi širjenja atomskega orožja.

Tako menijo tudi v Londonu. Moskva pa je že večkrat predlagala, naj bi se sporazumeli ne samo o prepovedi vseh jedrskih poskusov, temveč o splošni in popolni razorožitvi.

Predvčerajšnjim je odpotoval iz Londona v Washington lord Chalfont, ki je pooblaščen za razorožitvene zadeve pri angleški vladi. S seboj je nesel program za ženevsko razorožitveno konferenco, v katerem je na prvem mestu sklenitev sporazuma proti širjenju jedrskega orožja, zatem pa raztegnitev moskovskega sporazuma iz leta 1963 tudi na podzemske jedrske eksplozije. Glede inšpekcij na kraju bi popustili Sovjetski zvezi. Prav zaradi teh inšpekcij se so izjalovile vse dosedanje ženevske konference. V tem primeru lahko pričakujemo, da bo bližnja konferenca v Ženevi prinesla svetu nekaj pozitivnega.

V Moskvi posvetovalno srečanje

Moskovski sestanek partij, ki se je začel v ponedeljek, ni pripravljalni sestanek na širše posvetovanje niti ni sestanek redakcijske komisije, kot so do zadnjega omenjali. Uradno poročilo pravi, da je to le posvetovalno srečanje predstavnikov 19 partij, med katerimi ima KP ZDA položaj opazovalca.

S formulacijo o posvetovalnem srečanju skupine partij so se pravzaprav ognili temu, da bi ugotovili odsotnost predstavnikov osmih partij, ki se niso strinjale s takšnim sestankom. Obenem so s tem tudi samemu zborovanju dali drugačen pomen. Niso prišle delegacije iz LR Kitajske, DR Vietnama, DR Koreje, Indonezije, Japonske, Albanije in Romunije. Največ partij zastopajo voditelji, ki so odgovorni za probleme mednarodnega komunističnega gibanja. Večinoma so člani politbirojev svojih centralnih komitejev.

Preurejanje izolske ribarnice

Živilski kombinat »Delamaris« v Izoli bo po dogovoru z občinsko skupščino preuredil dosedanjo ribarnico in jo opremil s hladilniki. Del ribarnice bo namenjen rednemu oskrbovanju izolskega prebivalstva z ribami, drugi del pa bo tovarna uporabljala kot manipulacijski prostor za pripravo rib in njihovo vskladiščenje v led, preden jih odpošljejo na tržnice po Sloveniji ali v Trst.

»Delamaris« bo po tem dogovoru skrbel tudi za prodajo rib, ki jih nalove zasebni ribiči. Upajo, da bodo na ta način odpravili sedanjo prodajo rib po ulicah in stanovanjih.

Dr. Adolf Schärf

V soboto je na Dunaju umrl v 75. letu starosti predsednik avstrijske republike dr. Adolf Schärf, ki je vse svoje življenje posvetil boju za pravice avstrijskega delavstva. Bil je med najvidnejšimi osebnostmi socialistične stranke. Že v času klerofašističnega režima in kasneje pod hitlerjevsko okupacijo je dlje časa preživel v koncentracijskih taboriščih. Kot politik in državnik si je vztrajno prizadeval, da bi se uveljavila demokratična načela v političnem življenju avstrijske republike.

Ulbricht spravil Bonn v zadrego

Velikanski hrup, ki so ga dvignili v Bonnu pred in med obiskom Walterja Ulbrichta, predsednika državnega sveta Vzhodne Nemčije v ZAR, je zadel v prazno. Erhardovo vlado je sijajen sprejem v ZAR spravil v hudo zadrego. Toda napovedane prekinitve diplomatskih odnosov in ustavitve gospodarske pomoči ni uresničila. Kaže, da je med drugim zalegel enoten nastop arabskih držav, ki so zagrozile s skupnim korakom, če bo Bonn kakorkoli ukrepal proti Kairu: tako zaradi Ulbrichtovega obiska kot zaradi stališča Kaira in ostalih arabskih držav do nemške dobave orožja Izraelu.

V Bonnu so dejali, da bodo s političnim in gospodarskim pritiskom počakali, ker se hočejo prej prepričati, kako daleč je prišlo zbližanje med Vzhodno Nemčijo in ZAR. Seveda je to izgovor ob spoznanju, da so se stvari obrnile proti Zahodni Nemčiji. Arabske države so enostavno poudarile, da Hallsteinova doktrina nima nobene veljave, ZAR pa gospodarsko pomoč ponujejo tudi drugi, predvsem Francija. Na vsak način pomeni Ulbrichtov obisk najhujši poraz Zahodne Nemčije po drugi svetovni vojni. Ali bodo v Bonnu iz tega povzeli koristne nauke? Lahko so se prepričali, da politika sile ne rodi sadov.

Od vseh zahodnih sil se je formalno postavil v obrambo Bonna edino Washington, ki je poslal v Palestino svojega »letečega veleposlanika« Harrimana, da bi pomiril Izraelce. ZDA so posredovale tudi v arabskih prestolnicah in izrazile svojo zaskrbljenost zaradi Ulbrichtovega obiska. Toda vprašanje je, če je Harrimanova turneja v zvezi z reševanjem samo bonnskih položajev, ali pa zasleduje Washington na Srednjem vzhodu še druge smotre, ki presegajo ozki okvir spora med Kairom in Bonnom. Razvoj zamotanih interesov nam bo to pojasnil.

Goriško gledališče

Petek, 5. marca, ob 20
gostovanje v Kanalu
Fritz Hochwälder »Javni tožilec«.

Sobota, 6. marca, ob 16
predstava v gledališču
Konrad Seiler »Klovn in njegov cirkus«, vesela igra za otroke.

Nedelja, 7. marca, ob 11 in 15
gostovanje v Kopru
Konrad Seiler »Klovn in njegov cirkus«, vesela igra za otroke.

Nedelja, 7. marca, ob 20
gostovanje v Kopru
Fritz Hochwälder »Javni tožilec«.

Ponedeljek, 8. marca, ob 20
gostovanje v Sežani
Fritz Hochwälder »Javni tožilec«.

V Izoli so tudi letos organizirali pestro karnevalsko povorko. Med drugim so posebno zanimivo prikazali naše kmetijstvo, kakor priča naša slika.

ESKADRILJA SMRTI 10

NOČNE MORE

Spravili so ga domov. Naslednje tedne sploh ni šel iz hiše. Zapiral se je v sobo. Žena je bila zraven in ga tolažila in zdelo se je, da se bo počasi pomiril. Kasneje je dobival napade, če je srečal koga v uniformi.

Posebno moreče pa so bile zanj noči. Ko je zaspal, je bil v sanjah spet v letalu, visoko pod nebom, pod njim pa goreče mesto, iz katerega so rasli stebri ognja in dima, iz tega dima pa so vstajale množice otrok, starcev in žensk, in vse te utvare so plesale neki čuden, strahoviten ples. Naglo se je zbudil in zakričal:
»Spustite se s padalom!« ali »Ne sežigajte otrok!«

KOLEKTIVNA KRIVDA

Mora je prenehala, ko ga je nežna ženina roka prebudila v stvarnost. Njegova žena je mnogo pretrpela ob njem. Hodila je od zdravnika do zdravnika, toda nihče ni mogel pomagati.

Leta 1950 so ga morali spraviti v vojaško bolnišnico v mestu Waco, kjer so preizkusili na njem dolgotrajno in zapleteno zdravljenje, ki naj bi ga osvobodilo mučne nevroze. Dr. McElroy, psihiater v tej bolnišnici, ki je že poprej imel opravka s podobnimi primeri, se je pozanimal za primer majorja Eatherlyja in prišel do zaključka, da imajo njegove tegobe izvor v kompleksu »kolektivne krivde«.

Dr. McElroy je menil, da kompleksa, ki je nastal po tako strašnem bombardiranju, ne bo tako lahko pozdraviti. Njegova izjava o Eatherlyjevem primeru je izzvala v Združenih državah veliko pozornost in razprav.

KRVAV DENAR

Polkovnik Tibbets, ki je vodil operacijo na Hirošimo in poveljeval celi 509. skupini, je menil, da mora intervenirati, pa je izjavil:

»Nihče izmed nas, ki smo sodelovali v operaciji z atomskima bombama, ne more imeti slabe vesti, čeprav je razumljivo, da kot ljudje ne bi radi uničevali ljudskih bitij v Hirošimi ali Nagasakiju. Toda povelja v vojni so povelja, pa naj gre za povelje, da je treba streljati iz puške, izstreliti torpedo ali pa vreči atomsko bombo. Vsakdo je treba izpolniti zapoved. Dejstvo je, da ima Eatherly uničene živce, toda on je le izjema.«

Eatherly ni večno ostal v bolnišnici. Nekega dne so mu zdravniki rekli, da je njegovo zdravstveno stanje dobro in da se lahko vrne domov.

Ameriška vlada mu je dala 240 dolarjev mesečne pokojnine. Takrat je baje storil nekaj nenavadnega. Izjavil je, da je to krvav denar. Nakazila so redno prihajala in se kopičila, toda denarja ni dvigoval.

ČUDNO SREČANJE

Toda zdravje se mu je poslabšalo. Potikal se je po Teksasu. Dvakrat so ga aretirali zaradi kraje. V New Orleansu so ga obsodili na leto dni zapora kot ponarejevalca. Leta 1956 so ga skupaj z nekim prijateljem iz bolnišnice obtožili za štiri vlomne tatvine. Vlomil je tudi v pošto nekega malega teksaškega mesta in spet so ga prijeli.

Zaprt je bil v Fort Worthu. Ko so ga pripeljali tja, ga je spremljal neki komisar s svojimi pomočniki. Eatherly je dolgo opazoval pomočnikov obraz, ker se mu je zdelo, da ga je nekje že videl. Začela sta se pogovarjati in ugotovila, da sta bila skupaj na Tinianu, kjer je bil ta pomočnik letalski narednik. »Ali sva se res morala srečati tule?« je vprašal Eatherly.

Razprava proti Eatherlyju je bila v Abilenu. Nekateri psihiatri so pričali zanj in skušali predočiti sodišču, da ta človek ne krade iz zločinskih pobud, temveč zato, ker meni, da bo tako kaznoval tisto družbo, ki ga je poslala z atomsko bombo nad Hirošimo in Nagasaki.

Spet so ga poslali na kliniko. Tam so ga kvalificirali kot shizofrenika; zdravili so ga po novih metodah. Čez nekaj mesecev se je zdelo, da se je umiril, pa so ga sklenili znova spustiti na svobodo s poskusnim rokom 90 dni. Toda že čez nekaj dni je zabredel v težave.

POT V KRIMINAL

Tokrat je poskusil oropati samopostrežnico v teksaškem mestu Dallasu. Blagajnik samopostrežnice je takole izpovedal na policiji:

»Do tistega trenutka se je obnašal povsem normalno. Hodil je po trgovini in se končno ustavil pred posodo s čokoladnimi bonboni. Zdelo se je, da izbira, kaj bi kupil. Nenadoma pa je pograbil vrečko z denarjem, ki je stala pred menoj na blagajni, me močno sunil in rekel: »Sem z denarjem!« Takrat sem videl, da je zelo razburjen. Bil je lep fant, podoben filmskemu igralcu Lexu Baxterju, ki igra Tarzana v filmu. Na zunaj je bil videti zelo uglajen. Prav zares človek ne bi pomislil, da me bo prav ta napadel ... Stekel je iz trgovine, skočil v avtomobil in izginil.«

Odkrili so ga dve uri kasneje v nekem hotelu, nekaj kilometrov vstran od Dallasa. V njegovem avtomobilu so našli ročno strojnico in municijo. Toda Eatherly se ni niti najmanj upiral, ko so mu nataknili lisice. Le z glavo je nalahno pokimaval.

Pozabljena

Kmečka ženica je obstala na hodniku poslopja, kjer je bila uprava tovarne. Medtem ko je ugibala, pri katerih vratih bi vprašala, kje je glavni direktor, je iz neke pisarne prišla sloka in krhka postavica z nafrfuljeno pričesko. Na starkino vprašanje, kje je ta, ki ga išče, je odgovorila, da je v prvem nadstropju, v sobi številka 36.

Opiraje se na palico, je starka počasi odšla v prvo nadstropje.

Postala je pred vrati številka 36, nato pa potrkala. Ker ji nihče ni odgovoril, je vstopila. Znašla se je v pisarni, kjer ni bilo nikogar. Direktorjeva tajnica je bila trenutno odsotna. Starka je, podrsovaje s trudnimi nogami, prečkala pisarno in se ustavila pred vrati, prevlečenimi z usnjem. Na njih je bila ponikljana tablica z napisom: GENERALNI DIREKTOR.

Vstopila je.

Za veliko delovno mizo, obloženo s papirji in raznimi pisarniškimi potrebščinami, je sedel moški srednjih let, svetlih las, skrbno počesanih na prečo. Tolsti podbradek mu je silil čez ovratnik srajce kakor vzhajano testo sili čez rob premajhne posode. V ustih je imel nekaj zlatih zob, na levici pa je imel zlato uro ter dva zlata prstana: poročnega in okrasnega z monogramom NM.

»Tovariš, si ti tisti, ki je imel partizansko ime Niko?« je preprosto vprašala ženica in merila vanj s svojimi kratkovidnimi očmi.

»Da, jaz sem,« je odvrnil direktor in počasi vstal, ne da bi odmaknil pogled od starke.

»Se še kaj spominjaš Polone Selanove s Pečin?«

»Ooo, saj ste res vi, mama Polona! Gledam, gledam, znani se mi zdite, a ne vem, kam bi vas dal. Ja, ali ste res še živi? No, to me pa res veseli! In kaj vas je prineslo sem, mami?«

Tako je vzklikal, vtem ko je stiskal starkino koščeno roko.

»Prišla sem, da te še enkrat vidim po toliko letih,« je rekla s pridihom graje.

»To je zelo lepo od vas, mama Polona,« je dejal Nikolaj Mrak in rahlo pobesil oči, ko da se nečesa sramuje. Potem je povzel: »No, mama, izvolite v tole sobo.«

Odprl je vrata sosedne sobe. Tu je sprejemal svoje poslovne prijatelje in druge priložnostne boljše obiskovalce. Sredi stropa je stal lestenec, pod njim pa mizica s tremi naslonjači. Tla so bila pokrita s puhasto preprogo, katere mehkota je dušila korake. Po stenah je viselo nekaj abstraktnih slik, ki so predstavljale kdove kaj ali koga. Ob desni steni je stala nizka omara. To je bila vsa oprema te sobe.

»Usedite se, mama!« je rekel direktor in pokazal na naslonjače. Nato je stopil v sobo, ki je stala pred njegovo, in naročil tajnici, naj prinese dve kavi.

Polona se je medtem spustila v velik usnjen naslonjač, počasi, previdno, ko da ne zaupa mehkobi sedeža, na kakršnem ni še nikoli sedela. In ko se je vgreznila v zajetni naslonjač, je bila videti še drobnejša kot sicer.

»No, kako pa kaj drugače, mami?« je vprašal direktor, ko ji je sedel nasproti.

»Eh, zame, Niko, je ostalo vse pri starem!« ja zavzdihnila, odložila palico in pripomnila: »Vidiš, stara sem postala, odkar se nisva videla; brez palice ne morem nikamor več.«

»Pa ste le prišli tako daleč,« je rekel z neopredeljivim nasmeškom.

»Kaj praviš?« Polona je bila gluha na levo uho, zato je vedno poslušala tako, a je obračala desno uho proti sobesedniku.

Oglušela pa je takole: Nekega dne, dva meseca pred osvoboditvijo, je nekaj partizanov prineslo v njeno hišo ranjenega komandanta bataljona Nikolaja Mraka, ki ga je dobro poznala, ker se je že večkrat prej ustavil pri njej. Skrila ga je v bunker, ki je bil v gozdiču za njeno hišo. Tri tedne mu je previjala rane, jih lečila in ga hranila.

Dan, preden se je nameraval vrniti v svojo enoto, so prišli beli, ki so kdove kako zvedeli, da ima v hiši ranjenega partizana. Pretaknili so vso hišo in obližje, a bunkerja niso odkrili. Ker je vztrajno trdila, da ničesar ne ve o kakem partizanu, ji je vodja tolpe zagrozil, da jo bo ustrelil, če ne pove, kje ima partizana. Da bi jo prestrašil, jo je postavil tako, da je bila s hrbtom obrnjena proti njemu, nato je nastavil cev svoje brzostrelke k njenemu levemu ušesu in sprožil rafal. Tedaj je oglušela na levo uho.

Toda s tem še ni bilo konec. Iz hleva so ji vzeli edino kravo, nato pa so zažgali hlev in hišo.

Ko so odšli, je šla v bunker in povedala Nikolaju, kaj se je zgodilo. On pa jo je tolažil, češ da ji bo po vojni ljudska oblast zgradila novo hišo, ji kupila drugo kravo in tako dalje. Preden je odšel, ji je slovesno obljubil, da ne bo nikoli pozabil nje in vsega tistega, kar je storila zanj v času, ko je bil ranjen in pred tem. In spet ji je zagotovil, da jo bo, če ostane živ, po vojni večkrat obiskal. Toda ...

»Rekel sem, da ste si le upali na tako dolgo pot, čeprav težko hodite?«

»Da, prišla sem jaz k tebi, ker ni hotelo biti tebe k meni.« Požugala mu je s kazalcem in se skušala nasmehniti. Nato pa: »Kolikokrat si mi med vojno obljubil, da me obiščeš, pa me niti enkrat nisi. Kajpak, pozabil si name, pozabil.«

»Ne, nisem pozabil na vas, mama,« je rekel in se nekam v zadregi podrgnil po oblem stegnu, »le časa nimam, da bi vas obiskal.« In ji je skušal dopovedati, da se res nikamor ne more zganiti s tega mesta. Direktorske skrbi da mu jemljejo veliko časa, je rekel. To mesto terja celega človeka. Komaj mu ostane toliko časa, da se malo naspi. Res.

»Da nimaš časa, praviš,« je rekla Polona s komaj opaznim nasmeškom. »Da nimaš niti toliko časa, da bi me obiskal za uro ali dve. No, po tehle kupih papirjev, ki ležijo na tvoji mizi, bi sklepala, da res nimaš veliko časa za pohajkovanje. Toda — ali nimaš vsako leto mesec dni dopusta? Vidiš, v osemnajstih letih si imel osemnajst mesecev dopusta, pa vendar v tem poldrugem letu prostega časa nisi našel dve, tri ure za to, da bi prišel pogledat, ali še živim. Seveda, ne ljubi se ti hoditi kot nekoč; tvoj avto pa ni za naše hribovske kolovoze. Preširok je. To je tisto, vidiš, to. Ja, ja, pogospodil si se, pogospodil in pozabil name. Eee, to ni lepo od tebe, fant moj! Ni lepo, da si popolnoma pozabil na staro Polono,« je končala z zagrenjenim nasmehom.

Nikolaj Mrak se je odhrkal. Hotel je nekaj reči, a ga je prehitela:

»Sicer pa nisi samo ti tak, tudi drugi niso drugačni. Tri dni ne bi preštela vseh tistih, ki so bili v moji hiši, pa niti eden ni po vojni prišel k meni, čeprav so mnogi, prav tako kot ti, obljubili, da bodo prišli.

Je že tako: človek rad pozabi na slabo in na ljudi. No, jaz pa nisem pozabila nate, Niko. In prišla sem s Pečin, da te še enkrat vidim. Pojdem, sem si rekla, ko sem zvedela, kje si, in ga obiščem ... No, da sem te le našla živega in zdravega, fant moj! In kot vidim, si res dosegel visoko šaržo. Pa tudi zredil si se, Niko, zredil! Ko si bil partizan, si bil zmerom suh ko trlica, zdaj pa si že skoraj preveč okrogel. V partizanih nisi imel zlate ure in ne takih dveh prstanov ... No, po vsem tem si lahko mislim, da ti ne gre slabo.«

»Kako pa vi živite, mama Polona?« je vprašal Nikolaj Mrak in se odhrkal, da bi pregnal tisto, kar ga je rahlo stiskalo v grlu.

»Saj sem ti že povedala: pri meni se ni nič spremenilo, Niko. Ni se uresničilo tisto, kar si mi obljubljal. Ostala sem sama in skoraj brez moči. Po edinem sinu, ki je padel že za časa Italijanov, po hčeri, ki je padla kot bolničarka, in po možu, ki je končal v Dachauu, dobivam toliko podpore, da komaj zadostuje za sol in petrolej. Zemljo — tistih nekaj plaht jalove ilovice — sem oddala zadrugi, pa je ne obdeluje in mi zanjo nič ne da. Drugih dohodkov pa nimam. Kako živim — raje ne govorim. Šia bi beračit, pa me je sram.«

Pomolčala je, nato pa ga vprašala, ali je oženjen in koliko otrok ima.

Da je oženjen, je rekel, in da ima dva otroka; punčko in fantka.

»Kje pa stanuješ?«

»Zgradil sem si hišo.«

»Tako, tako! Vidiš, jaz pa stanujem v neki podrtiji ...« Zamahnila je z velo roko in umolknila.

Tudi on je molčal, zrl v njen razbrazdani obraz in se v vidni zadregi odhrkaval. Slednjič pa je dejal:

»Da, mama Polona, prav zaradi mene.... to se pravi, ker me niste hoteli izdati, so vam beli zažgali hišo ...«

»Pusti to!« ga je prekinila. »Vse to sem že zdavnaj prebolela, fant moj. Ne boli me izguba bajte in tistega, kar je bilo v njej, boli me to, da ste me vsi pozabili. To, vidiš, to me boli. Ti in drugi ste zatrjevali, da me ne boste nikoli pozabili, na, pa ste me le pozabili! In še kako hitro! Nihče od vas se me več ne spomni. Nikogar ni več na Pečine. Ko da ste vsi pomrli! In vendar tisto, kar sem storila za vas, ni ravno malo. No, še na misel mi ne pride, da bi pričakovala od vas, da mi povrnete, kar sem vam dala, ne! Meni bi bilo že to v veliko zadoščenje, če bi se kdo izmed vas kdaj oglasil pri meni. To bi mi zadostovalo, Niko. Pa ni nikogar od nikoder. Vsak izmed vas živi po svoje in se ne zmeni več zame.« Njeno oko se je rahlo ovlažilo.

Ker je med tem časom opazila, da Mrak nestrpno pogleduje na svojo uro, je izpila ostanek kave iz skodelice, segla po svoji palici, stokaje vstala in rekla:

»Zdaj pa grem, Niko. Ne maram, da bi zgubil preveč časa z mano.«

»Čez kakšen teden vas pridem obiskat, mama Polona,« je rekel, ko ji je stisnil roko v slovo.

Čez poldrugo leto se je pripeljal z avtom na Pečine. S seboj je imel nekaj kave, sladkorja in riža, da bi se s tem vsaj malo oddolžil Poloni za vse tisto, kar mu je dala v času vojne.

»Kje stanuje Polona Selanova?« je vprašal kmeta, ki je stal na pragu prve hiše.

»Tamle,« je rekel mož in z roko zamahnil proti bližnjemu pokopališču.

ALOJZ RAVBAR